

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Kongens klæder

Museumsinspektør Karsten Skjold Petersen beskriver i sit nye opslagsværk uniformer og udrustning i den danske hær indtil 1816 og den norske hær indtil 1814.

Den 10. december 2014 udkom alle uniformsinteresseredes fremtidige opslagsværk i form af museumsinspektør Karsten Skjold Petersens længe ventede bog "Kongens klæder" med undertitlen "Uniformer og udrustning i den danske hær indtil 1816 og den norske hær indtil 1814".

Værket er indbundet i formatet h: 28,4 cm og b: 25,6 cm. Det vejer næsten 4 kilo og er på 717 sider med tæt på 1000 illustrationer til en bogladepris af kr. 499,-. Hvilket er rørende billigt, når man ser, hvad man får for pengene. Det tjener Gads forlag til ære, at man tør udgive et værk om uniformer, et emne som erfaringsmæssigt henvender sig til et temmelig beskedent segment af befolkningen. Her har gavmilde bidrag, som det anføres i bogen, fra 6 danske og norske fonde givetvis lettet beslutningen.

Karsten Skjold Petersen (KSP) er født i 1967 og museumsinspektør på Tøjhusmuseet siden 1995, ph.d. og seniorforsker. Siden ansættelsen på Tøjhusmuseet har han bl.a. gennemført omfattende studier af den danske hærs uniformer i 1700-tallet. Det førte i 2005 til udgivelsen af en beskeden forløber for "Kongens klæder" i form af "Den danske hærs uniformer i 1700-tallet" nærmest i A5-format på 76

sider og omkring 90 illustrationer. Her rundt regnet 10 år senere har KSP følt, at han var ved vejs ende og valgt at afslutte sin forskning om dette emne og udgive resultatet i form af værket "Kongens klæder". Han anfører dog, at hvis nogen skulle føle sig kaldet i fremtiden til at fortsætte, hvor han slap, burde de let kunne se, hvor langt han kom, hvordan han nåede dertil, og hvor han måtte give op.

Artikler i Chakoten

I Dansk Militærhistorisk Selskab har vi nydt godt af KSP's forskning i form af en række fornemt illustrerede artikler i Chakoten i tiden 2004-2012, artikler, som efterfølgende er blevet yderligere bearbejdet og blevet en del af opslagsværket. Samtidig har vi også i samme periode haft glæde af at læse resultatet af hans frugtbare samarbejde med en kreds af norske uniformsfagfolk i form af artikler i Norsk Våbenhistorisk Selskabs årbøger. Det fremgår tydeligt af værket, at netop KSP's norske netværk har gjort det muligt at skabe en solid fremstilling af uniformer og udrustning i hele dobbeltmonarkiet med såvel tekst som illustrationer. Især noget så eksotisk som skiløberenheder er for danskere spændende at læse om.

Planche nr. 29, 1) Jæger af Oldenburgske Infanteriregiment og 2) musketer af Oplandske Infanteriregiment ca. 1811. Tegning af ukendt kunstner. Designmuseum Danmark. Bemærk den mørkegrønne kendingsfarve.

Prins Frederick af Hessen, maleri af Carl Vogt. Prinsen er mest kendt i Danmark for sin ledelse af tilbagetrækningen af det danske auxiliærkorps forfulgt af overlegne fjendestyrker i 1813 i Holsten, hvor han efter sejren ved Sehested førte korpset i sikkerhed i fæstningen Rendsborg.

Prins Kristian Frederik i officersuniform for Prins Christian Frederiks Regiment med generaløjnants epauletter. Maleri af Jacob Munch. Billedet befinder sig på Eidsvollmuseet.

Værkets store format giver mulighed for at bringe de mange flotte illustrationer i stor størrelse, hvilket medvirker til at bringe værket op i international klasse. En stor del har aldrig været offentliggjort før og er indsamlet over en årrække fra arkiver og biblioteker i primært Danmark og Norge. Der er tale om originale illustrationer fra syttenhundredtallet og det har tydeligvis været forfatterens hensigt at bringe så mange som muligt i farver, idet kun et meget beskedent antal er sort/hvide.

Kommentarer

Lidt anmelderkommentarer: Det er ikke helt lykkedes for den grafiske designer at skabe en appetitlig afspejling af bogens righoldige billedmateriale på forsiden. Kyras, som ordet staves i retskrivningsordbogen, er konsekvent stavet kyrads i hele værket, uden at der er oplyst en særlig begrundelse. Til gengæld er kyrasserer stavet korrekt.

- 2** Claus Mogensen: Kongens Klæder.
- 3** Chr. Würgler Hansen: Slaget ved Valutina Gora den 19. august 1812.
- 10** Jens Kristian Boll: Slaget ved New Orleans 1815.
- 19** John Winther Hansen 1943-2015.
- 20** Otto Steen Jensen: Angrebet den 9. april 1940 i detaljer.
- 22** Henrik Denman: Dansk officer i Europas krigshistorie.
- 23** Siden sidst: Slaget ved Boyne, Irland.
- 24** Siden sidst: BMSS 80th Anniversary Show in London.
- 25** Årets general-forsamling
- 26** Dansk Militær-historisk Kommission.
- 27** Mødekalender 2015.

Forsiden. Caroline Mathilde i officersuniform, 1770, Rastorf.

Værkets indhold

Værket udmærker sig ved et klart og let læseligt sprog og en stringent opdeling i letforståelige overskrifter. Der indledes med nogle forklarende afsnit med forord om uniformer – hvordan og hvorfor, kilder og forskning efterfulgt af de centrale afsnit om Hærens ledelse, ingeniørkorpset, artilleriet, kavaleriet, infanteriet, uddannelsesinstitutioner og andre personalegrupper inden for hæren

Af værkets 717 sider er 125 sider anvendt til et omfattende støtteregister i form af:

1. Ordliste til forståelse af de mange specielle ord indenfor uniformsterminologi.
2. Omfattende oversigt over kendingsfarver og uniformsfarver for de forskellige våbenarter og enheder.
3. Oversættelsesliste fra dansk til tysk, engelsk fransk og svensk.
4. Typologiske oversigter over frisurer, uniformsdele og musketerer.
5. En komplet opgørelse af kongeligt approberede uniformstegninger.
6. Munderingsskift for de forskellige våbenarter og enheder.
7. Konger og krige i den periode, som værket omfatter.
8. Quick-guide til infanteriets uniformering.

Noter, Kilder og Litteratur.

Det siger lidt om emnets omfang, når KSP i et værk på 717 sider konkluderer, at der trods en ihærdig indsats stadig er utallige ubesvarede spørgsmål, selv om det har været hans ambition at fortælle den endelige historie om Hærens uniformer og udrustning i perioden. KSP har jo stadig en del år tilbage af arbejdslivet og udover at forsøge at finde svarene på nogle af de utallige spørgsmål, han savner svar på, er det jo oplagt at skrive en lige så velillustreret anden del af værket med titlen ”Uniformer og udrustning i Den danske hær fra 1816 til i dag.” ■

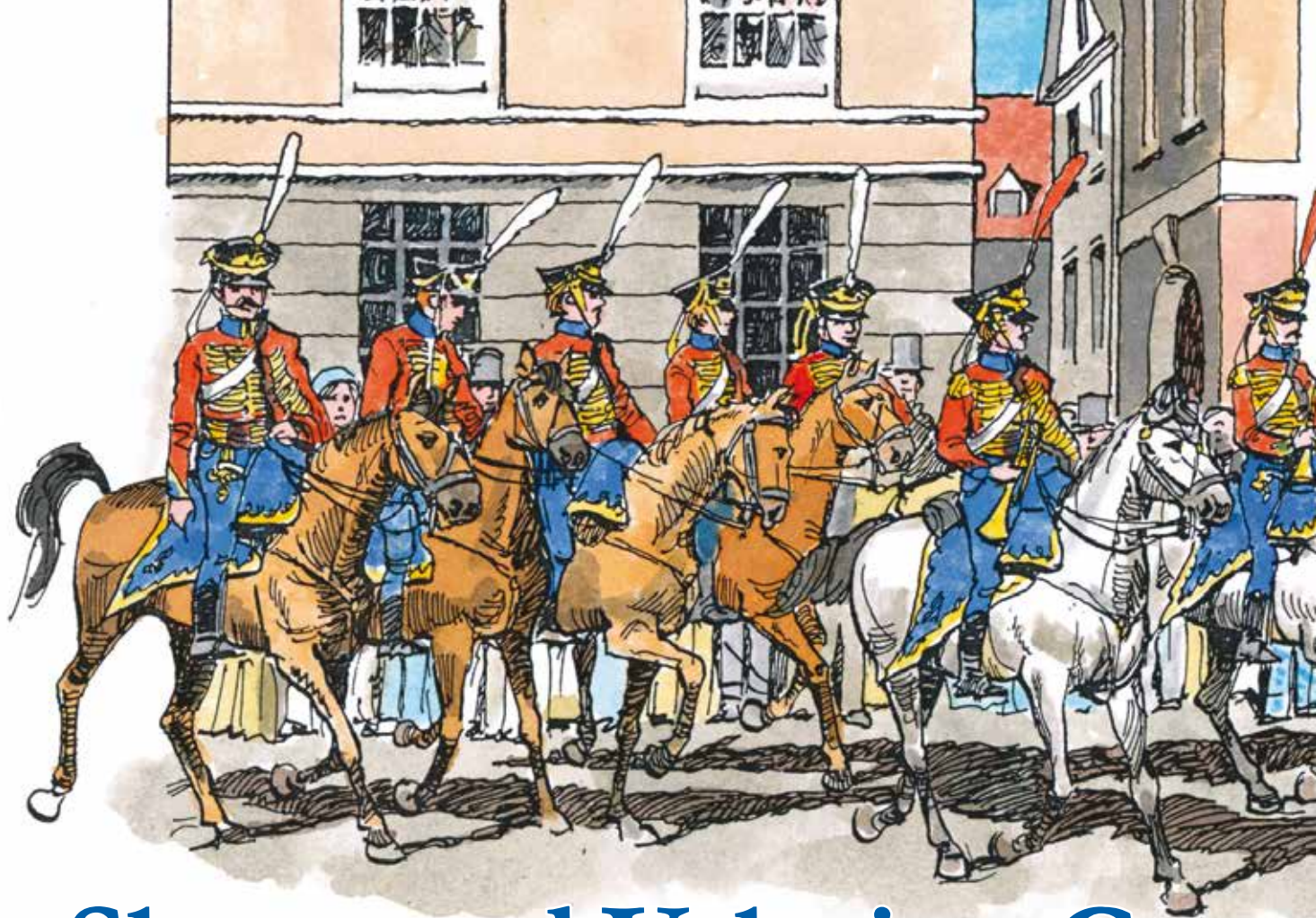

Karsten Skjold Petersen: Kongens klæder. Hærens uniformer og udrustning i Danmark-Norge. Forlaget Historika 2014. 720 sider. 499,95 kr.

Og endelig oplyser teksten til billedet til højre på side 411, at der er tale om en musketer fra 3. Jyske Infanteriregiment fra ca. 1811. Hermed åbnes op for en interessant intern uoverensstemmelse. I et brev med j.nr. 059.5-2985 dateret 29. marts 1966 fra Tøjhusmuseet underskrevet af museumsinspektør I. F. Rasmussen til Det Danske Industrimuseum, som var Designmuseets daværende navn, betegnes samme musketer som tilhørende Oplandske Infanteriregiment. Forskellen i bedømmelsen beror på, om kendingsfarven er sort eller mørkegrøn. Den ser umiddelbart sort ud, men hvis man kigger nærmere på billedet, der ledsager nærværende anmeldelse, er den knap så sort, og man aner grønne nuancer i kanterne. Og forstørret man billedet, er farven faktisk mørkegrøn, og dermed må musketeren tilhøre Oplandske Infanteriregiment. Eksemplet viser, hvor drilagtigt det kan være at bedømme kendingsfarver, der er mørknet med tiden.

Slaget ved Valutina Gora

Artiklen er 4. del i serien om Napoleons indtog i Rusland 1812.

Tekst og illustrationer af Chr. Würgler Hansen

I juli måned 1812 overskred Napoleon grænsen ind til Rusland med den største hær man nogensinde havde set. I alt 610.000 mand bestående af soldater fra næsten alle europæiske stater.

Alt gik glat, - alt for glat efter Napoleons mening. Han havde regnet med, at russerne ville yde modstand og levere et afgørende slag i løbet af de første uger. Men russerne leverede ikke noget slag, eller i det hele taget nogen synderlig modstand. De trak sig bare hele tiden længere og længere ind i det store land, samtidig med at de ødelagde kornlagre, forgiftede brønde, afbrændte byer osv.

Napoleon blev mere og mere desperat, ikke mindst fordi russerne indimellem standsede op, gjorde lidt modstand, for ret snart at forsvinde som dug for solen.

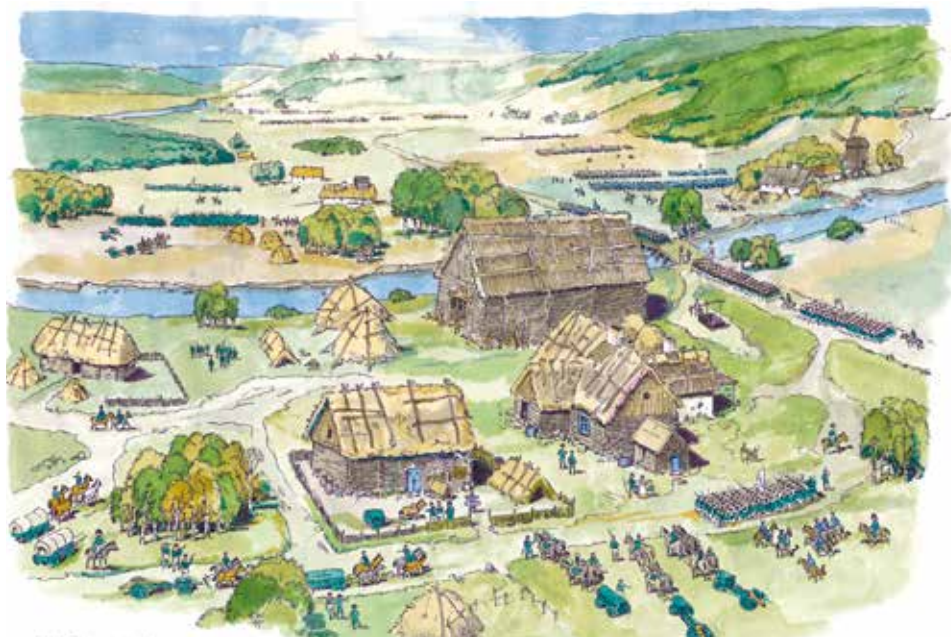
Efter igen at være blevet snydt for det "afgørende slag", standsede Napoleon op ved Vitebsk. Han var kommet i tvivl, om han skulle fortsætte felttoget, eller om han måske hellere skulle blive her og først fortsætte marchen mod Moskva næste år. Under alle omstændigheder trængte hæren, der var i en ret dårlig stand, til nye forsyninger af alt fra mad til sko. Efter 16 dage tog rastløsheden dog overhånd, og stik mod sine ge-

neralers råd, fortsatte Napoleon mod Smolensk.

Her havde den russiske øverstbefalende og krigsminister, Barclay de Tolly, planlagt at standse op og gøre kraftig modstand, hvis blot han kunne få forstærket

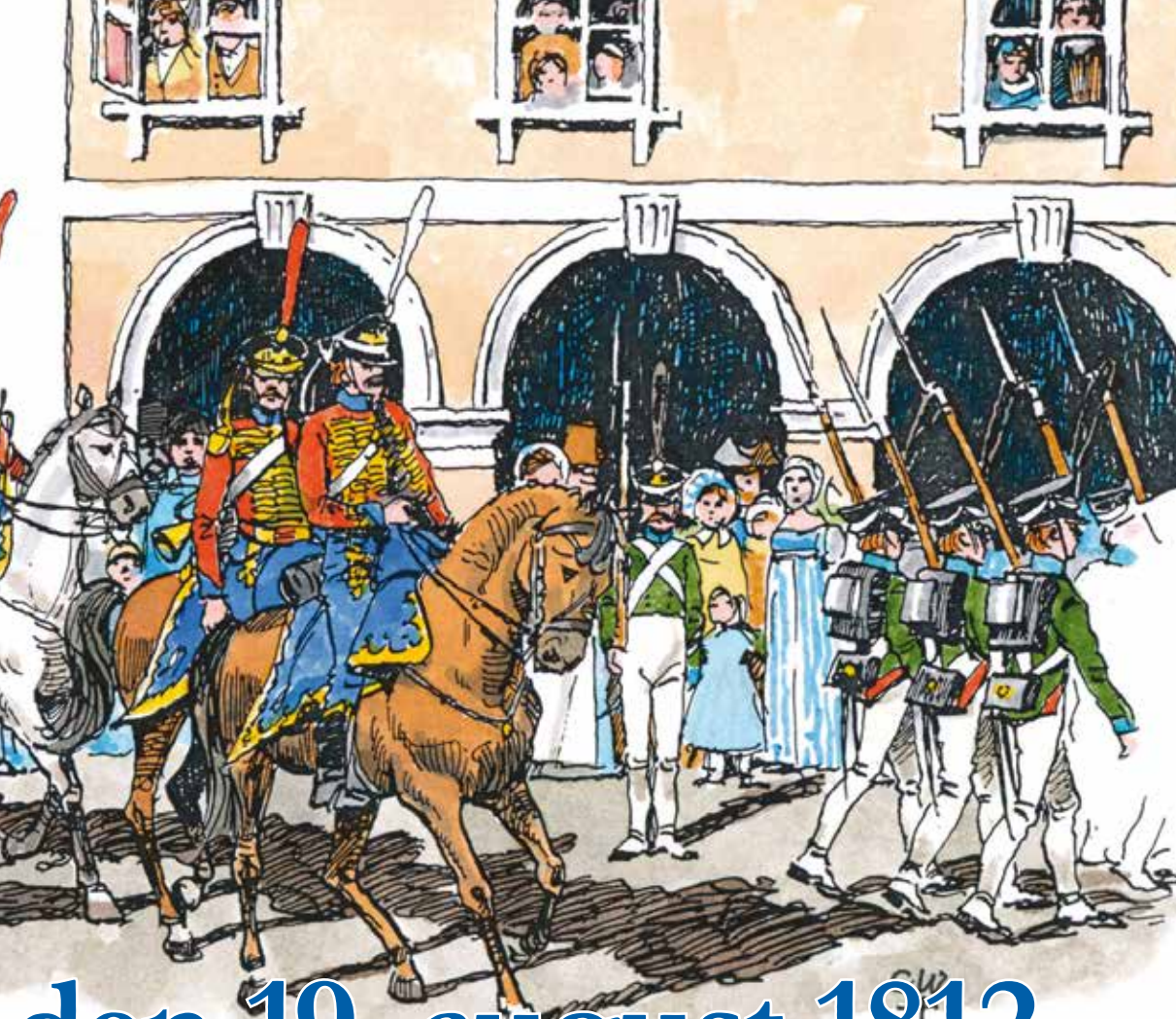
sin 1. Vestarmé med den 2. Vestarmé under den meget temperamentsfulde general Bagration.

Selvom den franske marchal Davout troede, at han havde forhindret foreningen af de to russiske hære, efter at have standset russerne ved Saltanovka, den 23. juli (Se Chakoten 2008, juniudgaven, side 8), lykkedes det alligevel den ▶

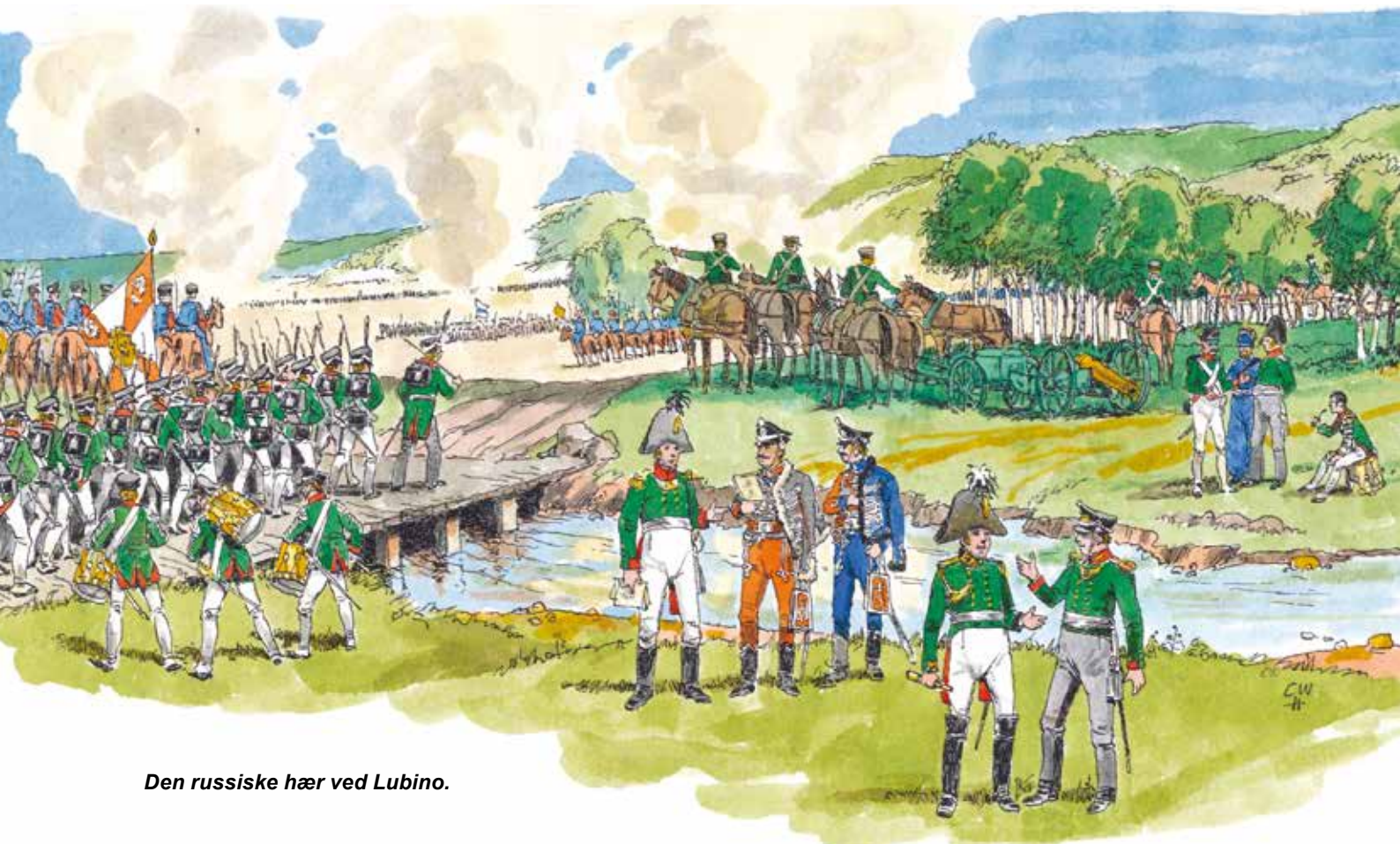
Slagmarken, set fra Lubino mod Smolensk.

Den 19. Maj 1812 afholdt Zar Alexander I en tropperevy i byen Vilnius. Anledningen var, at han havde fået besøg af den franske diplomat, grev de Narbonne. Han var udsendt af Napoleon, for at overrække Zaren et slags ultimatum. Zaren afviste alle hans forslag og afholdt i stedet for paraden for at vise ham sine elitestyrker, og at han ikke frygtede noget. Dagen efter blev Narbonne venligt, men bestemt eskorteret til grænsefloden Niemen. For Napoleon var det "startskuddet" for hans felttog ind i Rusland.

den 19. august 1812

Den russiske hær ved Lubino.

Slaget ved Valutina Gora den 19. august 1812

russiske general Rajevski - der kommanderede en del af 2. Vestarmé, - ved en flankemarch, at forene sig med Bagration, og dermed resten af 2. Vestarmé.

Så i sidste øjeblik ankom Bagration med hele 2. Vestarmé til Smolensk. De to hære tilsammen udgjorde nu en styrke på 110.000 mand mod Napoleons 170.000 mand.

Men ikke så såre var kampene så småt begyndt den 16. August, før Bagration, kl.4 om morgenen den 17. August, med sine 60.000 mand forlod Smolensk, og begav sig på march mod Moskva. Han overlod dermed forsvaret til Barclay de Tolly og dennes 1. Vestarmé. Det blev en højst

ulige kamp. Napoleon havde nu en overmagt på 2 til 1.

Det varede derfor ikke længe før Barclay de Tolly også opgav forsvaret af byen og forlod kamppladsen den 18. august Klokken to om morgenen. Smolensk var forvandet til en hob brændende ruiner. Tabene havde været store, man anslår at begge parter hver mistede ca. 12.000 mand.

Citat fra 1812 af A. Zamoyski

Da vejen til Moskva forløb langs floden Dniepers nordlige bred og derfor var indenfor de franske kanoners rækkevidde, besluttede Barclay at starte retræten ved at marchere i nordlig retning, for i en stor bue mod øst, at støde til Moskva-vejen ved Lubino.

For at undgå trængsel på de små markveje, delte han sine styrker i to. Men det viste sig at komplicere projektet en hel del allerede om natten den 18. August, da flere enheder mistede orien-

teringen. Kanoner og trænvogne sad fast når de skulle passere de mange vandløb, der krydsede vejene. Dertil kom, at mange køretøjer væltede ned af de stejle skrænter.

I mellemtiden havde den franske marskal Ney repareret broen i Smolensk over floden Dnieper og marcherede nu ad vejen til Moskva, mens general Junot havde begyndt overgangen over Dnieper ved landsbyen Prudischevo. Barclay frygtede nu, at franskmændene skulle nå byen Lubino før hans egne tropper. Derfor sendte han general Pavel Aleksievich Tuchkov med en mindre styrke til Lubino, for at sikre russernes fortsatte tilbagetog mod Moskva.

Ney blev på sin march langs Dnieper standset af, hvad han troede var et angreb på sin venstre flanke. Men det var i virkeligheden den russiske general Ostermann-Tolstoys division, som i nattens løb var gået vild. For efter at have marcheret i 10 timer i en cirkel, stod de

Westphalske lette bataljon angribes af kosakker og husarer.

General Junots 8. Korps var standset op umiddelbart efter, de var gået over floden Dnieper ved landsbyen Prudichevo. Ingen kunne overbevise Junot om, at han straks burde udnytte sin fordelagtige position på den franske højrefløj. Så Junot blev stående, indtil Murat, kongen af Neapel, kom farende i egen person for at overtale ham til straks at rykke frem mod fjenden. Det blev dog kun til, at han (Junot) sendte en mindre styrke frem mod de russiske linjer. En af disse westphalere var underkorporal Heinemann, som blev en af de få overlevende, der i sine erindringer har beskrevet den blodige affære. Hans voltigeur kompagni var allerede reduceret fra 150 til 77 mand, da de rykkede frem mod fjenden.

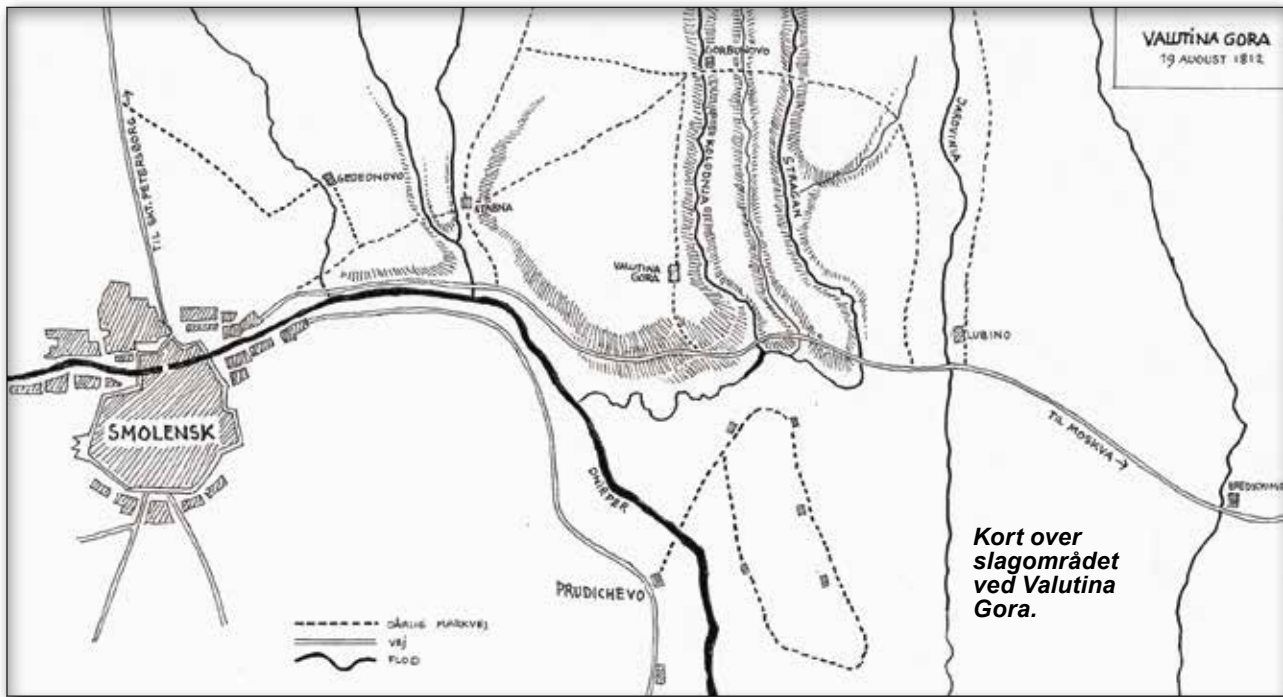
“Bag os lå en åben slette. Vi ventede på, at vores regiment ville rykke frem og støtte os. Længere fremme så vi mindre kosakdelinger, dernæst russiske husarer og så hele rækker af fjender indhyllet i støvskyer. Flere delinger trak ud på fløjene. Vi så os igen tilbage, for at se, om vores egne rykkede frem. Men nej, ikke et våben så vi blinke i den mørke skov bag os. Vi var helt alene. Store sværme af kosakker halvt skjult i støvskyer stormede frem mod os med deres skov af lanser.

Hornblæseren tilbagekaldte skyttekæden, som var spredt ud til højre og venstre, mens kosakkerne afskar vores tilbagetog. Den lille trup dannede en dobbelt karré, 6 rækker dyb - en umådelig lille enhed blandt et utal af fjender.

Med et tusindfold hurra, brød kosakkerne fra alle sider ind i vores forsvarsløse lille trup.

Et par minutter senere lå første geled på jorden gennemhullet af kosakkernes lanser. Da krudtrøgen drev bort, så vi det hårrejsende blodbad. Ingen af os kunne finde en udvej bort fra det slagteri, der nu begyndte. Kosakkerne

Westphalere, underkorporal Heinemann, som blev en af de få overlevende, har i sine erindringer beskrevet det blodige kavaleriangreb på den westphalske lette bataljon

2. Westphalske husarregiment.

fik det let. Vores manglende modstand lod til at bringe deres blodtørst til vanvid.

Overgivelse var helt udelukket. Som drevet af et urinstinkt kastede alle, der stadig var i live, sig på jorden og spillede døde. Heldig var han, der lå under en hel dyngge kroppe. Selvom blodet fra vores kammerater sivede ned over os, og selvom deres lemmer rystede og bævede oven på os, - ja selvom de døende pustede deres sidste åndedrag ind i vore ører, var der stadigvæk en chance for at overleve nederst i sådan en dyngge. Her er alle sig selv nærmest.

Jeg var en af de få, der stadig var i live. Blodet sivede gennem min uniform helt ind til skindet og klistrede mine øjenlåg til. Jeg kunne høre lyden af lansestik og sabelhug blandet med mordernes eder, mens de på russisk

hvsædede: "Dø din franske hund". Så flyttede han de døde kroppe for at se om der stadig var levende i dynggen. Endelig kom turen til mig. Et lansestik gennem brystet på kammeraten, der lå ovenpå mig, ramte mig i hovedet, og gav mig et gabende sår. Jeg følte ikke nogen smerte. Jeg var halvt bevidstløs og ventede kun på, at slagteriet skulle høre op.

Jeg kunne dog ikke lade være med at åbne mine øjne for at se, hvad der foregik. Pludselig så jeg et skægget ansigt med hvide tænder bøjet tæt over mig, og jeg hørte hans grusomme latter, da han fandt et nyt offer, han kunne slagte. Jeg blev trukket ud af ligdyngen. Oven over mig så jeg en skov af lanser, der var parate til at stikke mig, da jeg pludselig hørte velkendte lyde.

Kommandoer på tysk, - himmelsk musik. De blå westphalske husarer var i kamp med kosakkerne og de grønne russiske husarer.

Kosakkerne stak af, kun få søgte stadig efter noget af værdi, før også de forsvandt. Alt var nu stille rundt om vores karrés begravelsesplads.

Alle, der havde kræfter, rejste sig op. Kun 13 overlevede. Men ikke en eneste slap ud af dette slagteri uden sår. Vi havde blod over alt og kunne knapt se, hvem der var hvem. Først da vi havde vasket vores ansigter og hænder i en bæk, kunne vi genkende hinanden.

Det westphalske rytteri forfulgte kosakkerne lige ind i et baghold. Det var russiske kanonbatterier, der nådesløst nedskød de overraskede westphalere.

Slaget ved Valutina Gora den 19. august 1812

nu ved udgangspunktet, nemlig Smolensks østre forstæder.

Ney deployerede og trængte russerne tilbage af Moskva-vejen. Napoleon, der havde hørt kanontorden, skyndte sig til kamppladsen. Her fik marskal Davout ordre til at støtte Ney med en af sine divisioner, så de i fællesskab pressede russerne tilbage. Men så fik også russerne forstærkninger, og sammen med dem kom Barclay selv. Hans eksempel og energi inspirerede i en sådan grad, at russerne inden længe havde indtaget en stærk position ved Valutina Gora.

General Junot, der befandt sig lige bag russernes venstre flanke, kunne have faldet dem i ryggen. Men den ellers så frygtløse Junot klagede over hedeslag og rokkede sig ikke ud af stedet.

Murat, der i egen person var kommet galopperende, kunne heller ikke få ham til at angribe.

“Hvis vi havde angrebet, var russerne blevet slået, - så både officerer og menige ventede bare utålmodige på en ordre til angreb“, skrev oberst von Conrady (en hessisk officer i Junots korps).

Husarer ved det russiske Elisabethgrad husarregiment

Officer ved Gardehusar Regimentet. Regimentet, der var en del af 1. vestarmés garde-kavaleri division (general Uvarov), deltog ikke aktivt i slaget ved Valutina Gora.

Russisk musketer.

Russisk artillerist.

Grenader ved det russiske 20. Jæger Grenader Regiment.

“Vores iver efter at komme i kamp gav sig udtryk i, at hele bataljoner råbte, at de ønskede at rykke frem. Men Junot truede dem til gengæld med henrettelses pelotoner. Tænderskærende var vi henvist til rollen som tilskuere uden ære. Aldrig var en anledning til at udmærke sig blevet så skamfuldt tabt. Flere officerer og menige ligefrem græd af skam og magtesløshed.”

Citat fra Friederich von Kausler (würtembergisk artilleriløjtnant, der deltog i felttoget 1812)

“Russerne havde forstærket deres arrieregarde, og valgt en meget velegnet forsvarsposition.

Terrænet var ufremkommeligt, og vanskeliggjorde brugen af artilleri og kavaleri. Moskva-vejen passerede Kolodnia-elven over en bro, hvorefter den stiger næsten lodret op i skoven, før den når Valutina plateauet. Russerne havde placeret infanteri på dette plateau og opstillet tunge kanoner på vejen og i dalen nedenfor. Desuden var skovene udenom fyldt med tusindvis af let infanteri (jægere).

Ney havde ikke tilstrækkeligt mandskab til at angribe denne formidable stilling, så indledningsvis bombarderede han russerne, og sendte sværme af skytter frem. Lidt efter kl. 5 om aftenen ankom Gudins division af 1. Korps. Ney satte sig i spidsen for et voldsomt angreb. Russerne gjorde kraftig modstand samtidig med, at de hele tiden fik tilført

forstærkninger. Franskmandene foretog det ene angreb efter det andet uden andet resultat end store tab. Gudin selv faldt tæt ved Kolodnia-broen i spidsen for sin division, da en kanonkugle fjernede hans ben.

Først da 3. Korps' batteri ankom og blev placeret på en højde til venstre for vejen, hvorfra de åbnede ild, førte Ney sine reserver frem til endnu et angreb. Det var kl. 11 om aftenen. Månen skinnede ned på dynger af lig. Lidt efter lidt trak russerne sig tilbage.

Vi slog lejr, hvor vi stod på slagmarken mellem døde og sårede. Mange af de sårede slæbte sig hen til vores bål i håbet om at få mad og pleje. Ved morgengry var de fleste af disse stakler døde.”

Citat fra 1812 af Zamoyski

“Ifølge baron Fain (Napoleons sekretær) følte Napoleon sig modløs og skuffet over den drejning tingene havde taget. Han havde slået russerne og erobret en stor by, men selvom han havde påført russerne store tab, havde han selv mistet 18.000 trænedesoldater i de to slag, uden at have tvunget russerne til at acceptere et nederlag. - Et tilbagetog nu var endnu mere utænkeligt, end det havde været i Vitebsk. Han havde simpelthen ført sig selv ind i en fælde.” ■

Husar ved det russiske Husarregiment Isoum.

Grenaderofficer ved et russisk linjefanteriregiment.

Dragon ved det russiske Dragon Regiment Irkutsk.

Kort, sammenfattet oversigt over de to hære ved Valutina Gora den 19. august 1812

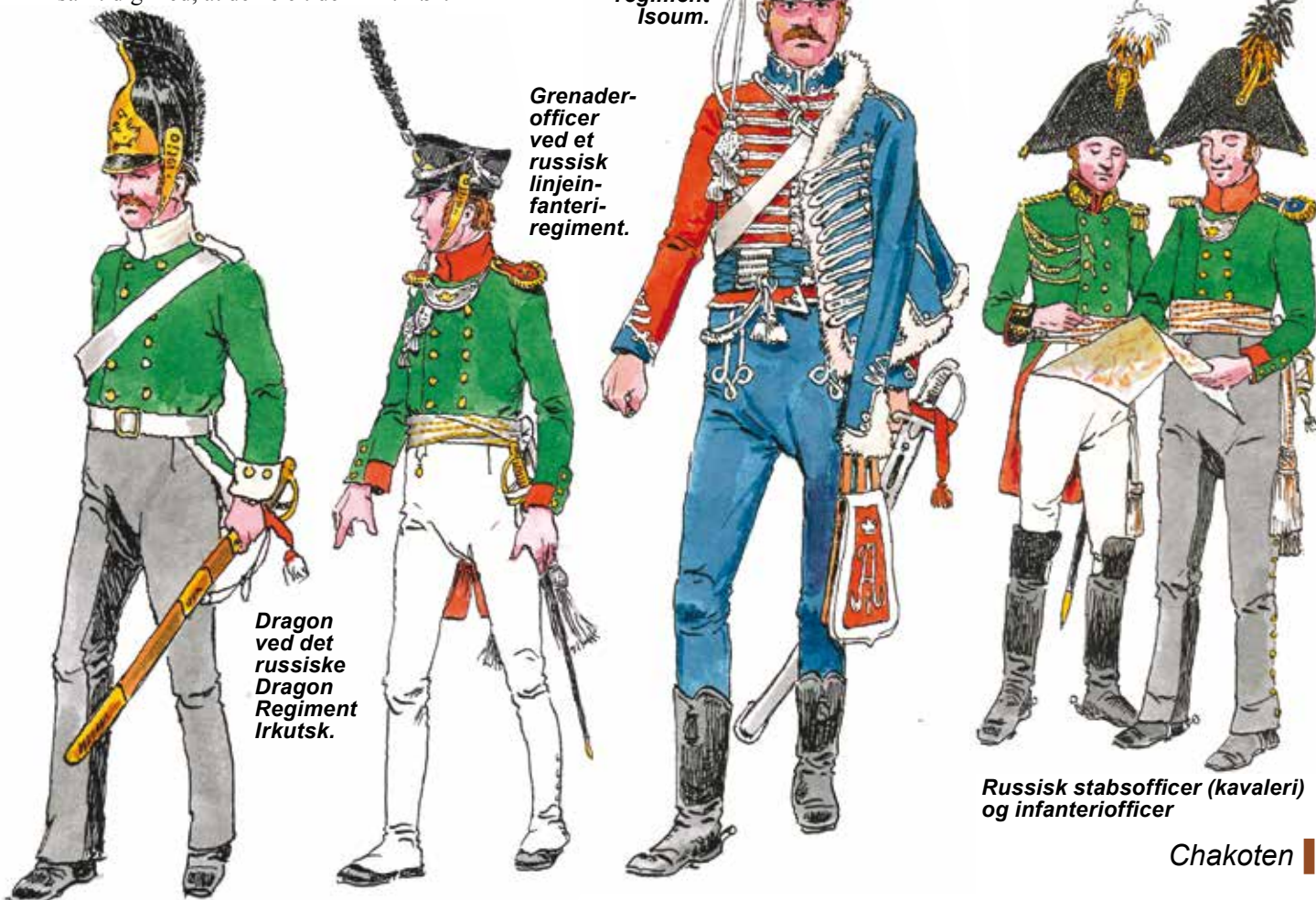
RUSLAND

I alt 30.000 mand bestående af:
7 grenaderregimenter,
10 infanteriregimenter,
2 jægerregimenter,
4. og 17. division,
Korffs arrieregarde,
1. Reservekorps,
4 husar- og kosakregimenter.

FRANKRIG

I alt ca. 50.000 mand bestående af:
1. division (Morand),
10. division (Ledru),
25. division (Marchand),
9. og 10. lette kaval. brigade,
Murats reserve kavaleri,
8. korps (Junot),
3. division (Gudin),
11. division (Razout)

For særligt interesserede henvises til hjemmesider om slaget, hvor man vil finde adskillige oversigter, der indbyrdes afviger for såvel navne på de deltagende enheder som deres ledere. Som følge af denne usikkerhed bringes kun denne sammenfattede oversigt.

Slaget ved New Orleans eller hvor i helvede er de stormstiger, Mullins?

Slaget ved New Orleans blev den usædvanlige afslutning på Den engelsk-amerikanske krig 1812-1815.

Anden og sidste del.

Ved Jens Kristian Boll

*That our flag was still there
Star sprangled Banner*

Da året 1813 gik på hæld, var det klart, at Englands sejr over Napoleon var inden for rækkevidde. I Amerika var situationen mere broget: Ganske vist var samtlige amerikanske invasionsforsøg i Canada afslået, men amerikanerne havde gjort kort proces med Englands allierede, shawneerne, og erobret deres landområder og var godt på vej til at gøre det samme med creek-india-

nerne og dermed sikret sig de omstridte landområder. Engelske fredsfølere sidst på året 1813 blev afvist.

Napoleon abdicerede i april 1814, hvorefter England kunne overføre kamprænedede veteranregimenter til Amerika. I stedet for en bekostelig invasion valgte England at lade hær og flåde bringe krigen hjem til USA ved at slå til langs den amerikanske østkyst velvidende, at krigen var yderst upopulær i de nordlige kyststater, der havde set deres handelsflåde opbragt og handelen standset. Admiral *Cochrane* sørgede for, at ingen amerikaner ved kysten følte sig sikker. Kystbyer blev hjemsogt, plantager angrebet, og negerlaver i hundredvis sluttede sig til englænderne, der snart havde velmotiverede og disciplinerede sorte kampenheder, derimod gjorde *Chasseurs Britannique* hvervet blandt franske krigsfanger og kommanderet af franske emigranter sig berygtet, da det

Oberst Miller i spidsen for sine amerikanske styrker under slaget ved Chippawa, den 5. juli 1814, som var forløberen for slaget ved Lundy's Lane den 25. juli. Tegnet af Alonzo Chappel.

Kort over Champlain-søen.

raserede byen Hampton i Virginia så eftertrykkeligt, at det overgik alt, hvad man havde beskyldt shawneerne og creekerne for at have forøvet.

På den canadiske front stod det sidste store slag ved *Lundy's Lane* den 25. juli ved Niagarafloden, da de amerikanske generaler *Brown* og *Winfield Scott* valgte at genåbne Eriefronten og gå mod fort George i stedet for at parere ordre og gå mod Montreal med risiko for at møde *Salaberry*. I stedet fik de med general *Drummond* og general *Riall* at gøre i et slag, hvor begge parter kæmpede efter europæisk taktik. Takket være mangelen på korrekte uniformer så de amerikanske tropper så brogede ud, at rødfrakterne antog dem for udisciplinert milits for med gru at erfare, at amerikanerne nu havde nået en sådan grad af disciplin og dygtighed, at de kunne

modtage, afslå og sandelig også gennemføre et bajonetangreb! Da slaget ebbede ud, havde begge parter mistet hver 800 mand i faldne og sårede, og samtlige højere officerer var sårede. Selv om amerikanerne beholdt valpladsen, var de så svækkede, at de opgav invasionen og drog hjem. En tragikomisk epiløp fik krigen, da militærgouvernør *Prevost* med engelske Spaniensveteraner forsøgte at erobre den amerikanske base i Plattsburgh, men opgav, da amerikanerne vandt søslaget på Lake Champlain. Ydmygede og forbitrede over *Prevosts* pukken på, at soldater skulle være korrekt uniformerede, kritiserede de engelske officerer *Prevost* så meget, at han blev hjemkaldt og skyndte sig at afgå ved døden, inden han for en krigsret skulle forsvare sit tilbagetog.

Anderledes voldsomt gik det til langs østkystfronten. Hertugen af *Wellington* havde afslået et tilbud om at få ledelsen over Englands amerikahær, i stedet blev den anført af general *Ross*, der sammen med *Cochrane* landede i Maryland den 19. august og satte kursen mod Washington DC! Præsident *Madison* samlede forhåndenværende styrker, herunder US Marines og milits og leverede slag ved Bladenburg den 24. august. Engelske officerer fra Spaniensfelttoget sagde siden, at amerikanerne om muligt flygtede endnu hurtigere end spanierne. Den engelske hær rykkede ind i Washington, hvor *Ross* og hans stab spiste den sejrsmiddet, som *Madison* havde beordret rettet an i Det hvide Hus, mens de menige tømte vinkældre, og kort efter kunne *Madison* på sin flugt se Washington brænde. At Uafhængighedserklæringen og andre klenodier forblev på amerikanske hænder skyldtes fru *Madison*, der insisterede på, at de skulle med på vognen, da hun ►

General Winfield Scott fører sin infanteribrigade frem i slaget ved Chippawa den 5. juli 1814. Malet af H. Charles Barron.

Slaget ved New Orleans

Søslaget på Lake Champlain den 11. september 1814 var et voldsomt udmattelsesslag mellem to næsten lige store eskadrer. På billedet ses Macdonoughs flagskib USS Saratoga udveksle bredsider med HMS Confiance. Slaget blev afgjort da det lykkedes at vende Saratoga, så hun kunne affyre sine ubrugte bagbords kanoner mod sin medtagne modstander. Malet af H. Reinagle.

flygtede. Chokerede over hovedstadens skæbne mandede militserne omkring Baltimore sig op og afventede Ross' hær bag forskansninger. Da Ross faldt for en skarpskyttes/snigskyttes kugle, og hans eftermænd fandt militsen for talrig og velforskanset, rømmede englænderne området efter at have prøvet at bombardere Fort Henry til overgivelse og givet inspiration til "Star Spangled Banner".

In 1814 we took a little trip along with colonel Jackson down the mighty Missisip Sid Horton: Battle of New Orleans³

Det eneste større mål, *Cochrane* endnu ikke havde angrebet, var New Orleans, og man kunne omtrent sætte dato på, hvornår angrebet ville komme, nemlig december-januar, hvor områdets epidemier lå i dvale. Da *Andrew Jackson* efter *Harrisons* tilbage-træden var den eneste sejrige general i aktiv tjeneste, måtte præsident *Madison* uvilligt udnævne ham til øverstkommanderende for New Orleans. *Jackson* fandt forsvaret ikke-eksisterende, men medbragte sine venner generalerne *Carroll* og *Coffee* med Tennesseemilitser og to regulære regimenter, hvoraf det ene havde udmærket sig under *Harrison* mod *Tecumseh* og det andet kæmpet under *Jackson* mod *Red Sticks*. Af de lokale militser var frinegrene organiseret i to regimenter de bedste, mens den øvrige militser var af svingende effektivitet. Guvernør *Claiborne* var en god støtte, især da han udlånte commodore *Patterson*,

der kendte vandvejene fra sine forgæves jagter efter brdr. *Lafitte*.

De engelske invasionsplaner ændrede *Jean Lafittes* status fra at være en eftersøgt mand til at være en eftertragtet mand, da Royal Navy tilbød ham amnesti og penge for at slutte sig til dem med sine stødte og kampvante folk og sit kendskab til Mississiddeltaet. *Lafitte* tilbød sin viden og sin assistance til *Claiborne* og *Jackson*, som tog imod tilbuddet, da det også omfattede *Lafittes* velforsynede lagre af ammunition. Ammunitionslagrene i New Orleans var kun små, og de forsyninger, *Jackson* var blevet lovet af regeringen, kom så sent, at man set i lyset af de talrige eksempler på alt fra besynderlig adfærd, sendrægtighed og lydighedsnægtelse, der plagede *Jacksons* kampagne, må spørge, om englænderne havde forsøgt at købe flere end *Lafitte* og åbenbart med større held?

Den patriotiske pirat, Jean Lafitte, som sammen med sin bror, valgte at støtte sit land, da det bedst kunne betale sig. Kunstner ukendt.

In 1814 we took a little trip along with colonel Pakenham up to Missisip Sid Horton: Battle of New Orleans British version

Løbet af november samledes en engelsk invasionsflåde på Jamaica. Overkommandoen tilfaldt *Wellingtons* svoger general *Pakenham*, en erfarne og tapper general om hvem *Wellington* efter sejren ved *Salamanca* sagde: "Pakenham er måske ikke det største geni, men han er blandt de bedste, vi har." Den maritime kommando lå hos admiral *Cochrane*. Underanførere var generalerne *Gibbs*, *Keane* og *Lambert*, og af andre dygtige officerer var obersterne *Thompson*, *Rennie* og *Whittaker* og artillerichefen *Dickinson*. Invasionsstyrken bestod af dygtige regimenter, blandt andet 95. riffleregiment og et par regimenter fra Jamaica, da de formodedes at være immune for tropesygdomme og dermed velegnede til at være garnison i New Orleans.

Den engelske invasionsflåde dukkede op den 13. december. *Lafittes* valg afholdt englænderne fra at prøve at stå op gennem Mississippis delta, i stedet angreb de fra øst ved bugten *Lake Bourne*. I søslaget på *Lake Bourne* mellem *Pattersons* 6 kanonbåde, der var gået på grund, og 42 engelske storbåde med entringsmandskab fra engelske skibe, som også var gået på grund, eliminerede *Cochrane* totalt *Pattersons* flåde, der nu indskrænkede sig til *USS Carolina* og *USS Louisiana*, der begge lå sikkert i New Orleans. Englænderne oprettede lejre på flere øer. Den 22. december gik 95. Riffleregiment i land og vejledt af spanske fiskere, trængte de frem over halvøen ovenover Mississiddeltaet til flodbredden lidt syd for New Orleans og pågreb den lokale militsleder og plantageejer kaptajn *Villiere* og militserfolk, der havde ignoreret *Jacksons* ordre om at spærre de lokale vandveje og udstille vagtposter. *Villiere* undslap og alarmerede sin foresatte og nabo major *La Ron-*

Major General Sir Edward Pakenham (1778-1815). Han var svoger til hertugen af Wellington og deltog i 1807 sammen med sit regiment i landgangen ved Vedbæk nord for København. Kunstner ukendt.

Søslaget på Lake Borgne. De grund-stødte amerikanske skibe sender bredsider mod de angribende britiske styrkers robåde. Malet af Thomas L. Hornbrook. A. S. K. Brown Military Col.

de, hvorefter de to flygtede til New Orleans ad en rute, der var så tidkrævende og snørklet, at Jackson på stedet arresterede dem for mistanke om dobbeltspil.

We looked down the river and we see'd the British come
Sid Horton:
Battle of New Orleans

Spejdere orienterede Jackson om, at general Keane havde slået lejr lidt syd for New Orleans ved Mississippis østbred med en fortrop på 2000 mænd. Jackson besluttede sig for et natangreb, hvor han selv anførte hovedstyrken i form af de regulære regimente og frinegerregimentene og to kanoner, idet han ville gå direkte mod den engelske lejr, mens Coffee med riffelmænd og beredne skytter skulle gå venstre om den engelske lejr og falde den i flanken. Fra floden skulle Patterson med sit ene skib USS Carolina beskyde den engelske lejr, hvorfor han fik flere af Lafittes skrappeste artillerister med.

Pattersons angreb overrumplede Keanes mænd, der først troede, der var tale om et engelsk forsyningskib, der var kommet gennem deltaet og nu medbragte højt tiltrængte forsyninger, måske endda rom? De blev klar over fejltagelsen, da Patterson beskød dem med kardækskalver. Samtidig angreb Jackson den engelske lejr og drev forpostkæden tilbage. Derimod gik Coffees angreb på venstre flanke galt, da hans tropper forvild i det ukendte terræn og kort efter blev angrebet af engelske forstærkninger, der var hidkaldt af kamplarmen.

Coffee valgte at retirere og slutte sig til Jackson og hovedstyrken. I den engelske lejr havde oberst Thornton samlet tropperne til et voldsomt modangreb mod Jacksons hovedstyrke. Efter en voldsom nærkamp om kanonerne, hvor Jackson yderst u hensigtsmæssigt for en kommanderende overgeneral men uden tvivl i overensstemmelse med egne ønsker befandt sig midt i håndgemængnet, trak englænderne sig tilbage, og Jackson benyttede lejligheden til også at falde tilbage mod New Orleans og hævde, at han havde sejret, selv om Keane beholdt

kamppladsen. Jacksons mænd var overbeviste om, at de havde leveret Englands frygtede veteraner slag og ihvertfald ikke havde tabt til dem.

Jackson var klar over, at hans styrke ikke kunne overleve et møde med rødfrakterne i åben mark, hvorfor han anlagde Jackson-linjen i form af en forskansning fra Mississippi tværs over den flade flodslette til de tilgrænsende cypres-sumpskove. Jackson lod derfor sine styrker, herunder militsen, uden hensyn til social position eller hudfarve sætte i gang med at konstruere en lang ▶

Slaget ved New Orleans den 8. januar 1815. General Jackson højt til hest og den faldne general Pakenham med sin faldne hest. Og i overensstemmelse med legenden er den amerikanske skanse fremstillet af bomuldsboller. Tegnet af John Landis.

Slaget ved New Orleans

skanse. Modsat legenden byggede man ikke en improviseret skanse af bomuldsballer, derimod rekvirerede man 150 bomuldsballer, der blev brugt som underlag for skansens kanonbatterier. Skansen selv blev bygget med jord og mudder holdt på plads i tømmerkonstruktioner. Den målte 14 fod i højden og var foran beskyttet af Rodriquezkanalen, der gjorde det ud for voldgrav. *Jackson* lod dæmninger på flodsletten bryde op, så vandet de næste mange dage dækkede sletten og vanskeliggjorde en angribers fremmarch. Arbejdet tømrede trods protesterne forsvarerne sammen til en styrke, der mente, den skanse nok skulle holde fjenden stangen. Derimod var forholdet mellem på den ene side *Jackson* og *Claiborne* og på den anden side Louisianas lovgivende forsamling dårligt, da *Jackson* frygtede, at rådsherrerne ville overgive byen til englænderne, mens de på deres side frygtede, at *Jackson* ville lade byen brænde af, dersom han ikke kunne holde den længere.

Da general *Pakenham* ankom til *Keanes* lejr den 24. december, fandt han situationen ugunstig. 62 miles skilte lejren fra den engelske flåde og forsyningerne ved Lake Bourne, hvorfra de måtte transporteres over land eller ad

snævre vandveje. *Jackson* havde med oversvømmelsen sikret sig et par dage til at få sin skanse færdig, og angriberne måtte over en flad flodslette, *Pakenham* var mest stemt for at evakuere, gøre landgang andetsteds og angribe New Orleans derfra, men *Cochrane* forsikrede, at bare man gik løs på amerikanerne, tabte de modet.

Englænderne vandt en sejr, da oberst *Dickinson* havde bragt en artilleripark og medbragt et par kugleovne, hvorfor han kunne give *Patterson* og USS *Carolina* det glatte lag, da USS *Carolina* intetanende lå og bombarderede det engelske felthospital. De rødglødende kugler fra *Dicksons* ovne og kanoner satte skibet i brand, så *Patterson* og hans besætning måtte fortrække og overlade skibet til dets skæbne.

**We fired our cannon, til the
barrell melted down/ then we
grabbed an alligator and we
fought another round
Sid Horton:
Battle of New Orleans**

Opmuntret af *Cochranes* vurdering og *Dicksons* indsats foretog *Pakenham* den 28. december en større rekognoscering mod *Jacksons* skanse, da vandet var sunket så meget, at man kunne færdes på flodsletten. Englænderne rykkede frem i to kolonner.

Højre fløj under general *Keane* fulgte vejen langs Mississippi, men opdagede snart, at *Patterson* havde anlagt batterier på den modsatte vestlige flodbred, hvorfra han kunne bestryge *Keanes* kolonne under marchen. *Pakenham* beordrede *Keanes* kolonne i dækning, mens det engelske artilleri tog kampen op i en duel, hvor de engelske trak det korteste strå. På venstre fløj inde på flodsletten var *Gibbs* kolonne nået frem til *Jacksons* skanse og tæt ved at omgå den. Imidlertid var *Gibbs* kanoner kørt fast længere bagude, og da *Keanes* kolonne var standset af *Pattersons* kanoner, valgte *Gibbs* at indstille sit angreb.

Jacksons soldater og militsmænd var overbeviste om, at de denne gang havde slået *Wellingtons* veteraner, da de jo så englænderne opgive kampen og trække sig tilbage! Den amerikanske sejrjubel kom betimeligt for *Jackson*, da der samtidig ankom et par yderst opbragte rådsherrer, for at beklage sig over, at *Jackson*, der frygtede 5. kolonne virksomhed, havde ladet soldater med spidse bajonetter lukke og bevogte regeringsbygningen. Dog stillet over for de begejstrede soldater valgte rådsherrerne at skjule vreden, glemme protesten og i stedet konstatere med sejren.

Fra den engelske lejr kunne *Pakenham* se, at *Jackson* lod sin skanse forlænge mod øst ind i sumpskovene, ligesom *Gibbs* kunne melde, at der var en bred

**Den mest nøjagtige gengivelse af slaget ved New Orleans med den amerikanske skanse tværs over Chalmette Plains 5 miles syd for byen mellem Mississippiflodens venstre bred og sumpskovene i det fjerne. Den britiske hær på 12.000 mand angriber de amerikanske skanser forsvaret af 3.600 mand.
Tegnet af Hyacinthe Laclotte. A. S. K. Brown Military Col.**

kanal foran skansen, der nu havde fået 8 kanonbatterier. *Pakenhams* artilleripark bestod af lette kanoner, og ammunitionslagrene var begrænsede. Flodsletten var så vanddrukken, at man ikke kunne anlægge forskansninger foran kanonerne, men måtte improvisere med tønder fyldt med jord. Der blev forsøgt anlagt en del skanser og batterier, og den 1. januar udspandt en voldsom artilleriduel sig, idet *Keanes* og *Gibbs* kolonner stod opstillet rede til stormløb, hvis artilleriet skulle få held til at skyde sig gennem *Jacksons* skanse. Flere amerikanske kanoner blev beskadigede, men englænderne opdagede, at rekylt hamrede deres kanoner fast i mudderet, mens ammunitionslagrene svandt betænkeligt, hvorfor kampen blev indstillet. Amerikanerne var sikre på, at deres overlegne artilleriild havde skudt det engelske artilleri sønder og sammen.

Old Hickory said, we would take them by surprise, if we didn't fire our muskets, till we looked them in the eye
Sid Horton:
Battle of New Orleans

Pakenham modtog forstærkning den 3. januar, da general *Lambert* ankom med sin brigade. *Pakenham* og *Cochrane* lagde planer for et afgørende angreb. Slaget skulle indledes med at oberst *Thompson* med en brigade krydsede Mississippi i ly af mørket og erobrede *Pattersons* batterier på vestbredden og derfra udsætte *Jacksons* skanse for flankeild, mens *Keanes* brigade stormede skansen ved vandet, og *Gibbs* brigade gik løs på skansen inde i landet, mens *Lambert* stod i reserve parat til at gribe ind, hvor det tiltrængtes. Når *Pattersons* batterier var erobrede, skulle raketkorpset rykke mod New Orleans og bombardere byen med kongrevske brandraketter.

Samme dag modtog *Jackson* også forstærkning i form af 2368 militsmænd fra Kentucky, men kun 700 var bevæbnede! De bevæbnede blev sendt til fronten, resten holdt i reserve med undtagelse af 400, der var så uheldige, at de blev sendt til New Orleans for at få våben, hvorefter de skulle sendes til vestbredden, hvor *Jackson* havde overladt general *David Morgan* at beskytte *Pattersons* batterier. At de 400 ankom stadig uden våben, generede ikke *Morgan*, der prompte sendte dem på forposttjeneste. *Morgan* havde nu 1060 mand, alle milits, utrænede og dårligt udrustede. Halvdelen, heriblandt de 400 ubevæbnede, blev opstillet i åben forpostkæde, mens den anden halvdel tog stilling bag en befæstningsvold, der ikke kunne forskrække nogen angriber. Derimod havde *Patterson* ladet sine batterier beskytte også på landsiden.

Kunstneren af denne tegning har forsøgt at beskrive alle slagets faser i et enkelt billede. De to angrebkolonner rykker frem og det 93. Højlænderregiment marcherende fra venstre til højre flanke. Gibbs og Keane ses begge sårede medens Pakenham i midten af billedet dør i armene på Major McDougall. Lambert står over Pakenham og udtrykker sin fortvivlelse med et lømmetørklæde for øjnene. Tegnet af West.

Angrebet på *Pattersons* batterier blev grundigt forberedt. Det lykkedes de følgende dage at slæbe 42 storbåde fra Lake Bourne til *Pakenhams* lejr ad vandveje, der var en blanding af kanaler og vandløb. Man havde med en dæmning hævet vandstanden så meget, at bådene kunne føres igennem. Når dæmningen blev brudt, ville bådene med det udstrømmende vand flyde det sidste stykke ud i Mississippi, og *Thompson* kunne krydse floden med 1100 mand. Beklageligvis brød dæmningen sammen natten til den 8. januar, vandstanden faldt og bådene stod solidt på grund i og omkring den lavvandede vandvej. Med umenneskeligt slid lykkedes det at få 31 både bragt til floden, *Thompsons* styrke måtte begrænses, og da den endelig kom afsted, førte strømmen den længere sydpå end forventet.

Enhver mulighed for at overraske *Pattersons* batterier, inden hovedslaget begyndte, var nu forpasset, alligevel gav *Pakenham* ordre om at begynde kampen, og en signalkraket betydede *Keane* og *Gibbs*, at deres kolonner skulle rykke frem.

Their blood has washed out their foul footsteps pollution
Star sprangled Banner

Målet for *Keanes* angreb var Batteri 1. Stormkolonnen var udstyret med lette stiger og blev anført af oberst *Rennie*. *Gibbs* kolonne skulle dels angribe det yderste amerikanske Batteri 8, dels trænge over skansen, hvor lejlighed bød sig. 44. Regiment, der lå i forpost anført af

Nærkamp om skansen med General Jackson nu på en hvid hest under slaget ved New Orleans.

Slaget ved New Orleans

Det 93. Højælenderregiment bliver slået tilbage af general Jackson og hans tropper. Skotterne er ukorrekt tegnet med kilt og fjerhatte. De bar bukser og alm. hatte. Malet af Edward Percy Moran. Library of Congress.

kaptajn *Mullins*, da alle hans foresatte var faldet under regimentets deltagelse i *Cochranes* raids, fik æren at bære store stormstiger og faskiner frem, så *Gibbs* kolonne kunne komme over skansen. Udstyret var anbragt i den yderste skanserække. *Mullins* fik skriftlig ordre om aftenen i forvejen at sikre sig, at materiellet befandt sig på plads og have det fordelt og bragt ud i forterrænet i god tid inden angrebet. *Mullins* var overbevist om, at den kommende dag ville blive hans og regimentets sidste og forberedte sig på sin skæbne i stedet for at parere ordre, idet han blot forhørte sig om, at der lå en opgivet skanse et eller andet sted ude i forterrænet, og så gik han ud fra, at det nok var den.

Keanes kolonne rykkede planmæssigt frem langs Mississippi, men blev mødt af en voldsom ild fra *Pattersons* batterier på vestbredden. *Pakenham* lod derfor en del af angrebskolonnen, 93. Højælenderregiment under oberst *Dale* bryde ud og marchere tværs over slagmarken for at forstærke *Gibbs* kolonne, idet *Pakenham* og hans stab selv fulgte skotterne.

Da *Keanes* kolonne nåede *Jacksons* skanse, satte fortroppen under *Rennie* i stormangreb og trængte faktisk ind i 1. Batteri 1, fordrev artilleristerne og begyndte at fornagle kanonerne; men inden resten af kolonnen kunne nå frem, nåede amerikanske forstærkninger i form af riffelmænd og regulære soldater frem, og med den allestedsnærværende *Stubbs* ord ”some foolish redcoats entered, but they were soon baganutted (bayoneted) or taken prisoner” (341). *Rennie* var døende, og artilleristerne fik kanonerne klar igen, mens riffelmænd som *Stubbs* skød efter alt, der lignede en engelsk officer. *Keane* blev ramt af en kugle i

lysken og båret bort, mens han undrede sig over, hvorfor han ikke var død endnu. Angrebet gik i stå.

På højre fløj var en katastrofe under udvikling: *Mullins* havde punktligt ført sine 427 mand ud til det sted, han mente var den fremskudte skanse og fundet den tom. Efter en halv times ophidset diskussion med sine underordnede officerer gik han med til at sende løjtnant *Knight* med 300 mand tilbage til den engelske skanse for at se, om det var der, materiellet lå. *Knight* og hans mænd tilbagelagde strækningen i flyvende fart og fandt ganske rigtigt stiger og faskiner og hankede op i dem. Imidlertid gjorde det en fatal forskel, at de kun var 300 eller i stedet for 427 mand til at bære, og endnu mens de fordelte stiger og faskiner, gik angrebet i gang! Forrest kom 95. Riffelregiment som skyttekæde, og dernæst *Gibbs* kolonne. I stedet for at være spredt i terrænet og afvente stormkolonnen var *Mullins* mænd nu i det i lige grad synlige som oplagte mål i spidsen for den engelske kolonne. Amerikansk ild dræbte flere af bærerne, og andre bærere kastede deres last for at gribe geværet og skyde igen., selvom *Knight* truede med at dræbe hver eneste, der standsede og kastede sin oppakning. Amerikansk ild gjorde det af med alle forsøg på at danne angrebsgrupper omkring stigerne, og soldater, der søgte at klatre over skansen, fik en ublidt velkomst.

Da *Pakenham* og *Dale* nåede frem med 93. Regiment, mødtes de af totalt kaos. Rasende engelske riffelskytter prøvede i selvmorderiske småangreb at nå op på skansen, *Mullins*' deling var gået i opløsning, *Mullins* selv var forsvundet. I

stedet mødte de general *Gibbs*, der kaldte på *Mullins*, så han kunne blive klynget op! Netop da sørgede en amerikansk riffelskytte for, at *Mullins* ikke længere behøvede at bekymre sig om general *Gibbs*, da skyttens kugle gennemborede generalens hoved. Oberst *Dale* afgav sit livs sidste ordre, da han beordrede sit regiment at gøre holdt og gøre front mod fjenden. *Pakenham* overtog kommandoen, men sprængstykker dræbte hans hest og flænsede hans ene knæ. Et riffelskud sårede ham i armen, og da hans adjutant hjalp ham op på en ny hest, tumlede hans til jorden truffet af et døbringende skud. Da generalen blev båret bort, trak *Gibbs* decimerede styrke sig tilbage. Det var lykkedes oberst *Whittaker* og en lille gruppe at trænge ind i Batteri 8, men de blev nedkæmpet, inden de kunne følge deres retirerende kammerater.

Pakenhams forbindelsesofficer *John Tylden* red tilbage til *Keane* for at informere ham om, at han nu havde overkommandoen, men traf *Keane*, der blev båret tilbage med et skud i lysken. *Tylden* fortsatte til *Lambert* og meddelte ham, at han som den eneste højere officer, der endnu var på benene/i live nu var øverstkommanderende. *Lambert* kunne se, at *Keanes* og *Gibbs* kolonner ikke var i stand til at kæmpe videre, og fjendens kanoner begyndte at skyde ind på hans reserve, hvorfor han beordrede tilbagetrækning. Oberst *Dickinson* og hans artillerister måtte efterlade en del af deres kanoner, der sad uhjælpeligt fast i mudderet.

They ran through the briers and they ran through the brambles
Sid Horton:
Battle of New Orleans

Samtidig med hovedslaget udkæmpede *Thornton* sin kamp på vestbredden mod *Morgan* og *Patterson* og ikke mindst imod uret. *Thornton* var klar over, at hans aktion skulle gennemføres hurtigt, dersom erobringen af *Pattersons* batterier skulle have nogen indflydelse på hovedslaget. *Thornton* og hans officerer besluttede at gennemføre aktionen som bajonetangreb, så man ikke forsinkedes i langtrukken ildkamp. Man kunne jo heller ikke udelukke, at et beslutsomt bajonetangreb ville skræmme fjenden. Det lykkedes straks at fordrive *Morgans* forpostkæde, der bl.a. bestod af de ubevæbnede Kentuckyboere. Ved batterierne havde *Patterson* forstærket sine skanser mod landsiden, mens *Morgans* skanselinje ikke ville indgyde en angriber unødigt frygt. *Thornton* gik løs på batterierne med sin hovedstyrke som afledningsmanøvre, mens hans næstkommanderende *Gubbins* gennembrød *Morgans* skanses højre flanke og rullede

forsvarskæden op. *Patterson* og hans artillerister måtte følge *Morgan* og hans mænd så hurtigt, at de end ikke nåede at fornagle kanonerne.

Thornton havde nået sine militære mål med et tab på 6 dræbte og 76 sårede, heriblandt ham selv, mens amerikanerne havde mistet en mand og havde 3 sårede. *Gubbins* og *Thornton* kunne konstatere, at deres sejr var betydningsløs. På østbredden kunne de se *Pakenhams* styrker trække sig tilbage. En kurer ankom med ordre om at fornagle de amerikanske kanoner og retirere til hovedstyrken.

Slaget ved New Orleans havde kostet englænderne 271 faldne og 267 sårede, mens 484 var taget til fange eller forsvundet. Amerikanerne mistede 193 dræbte og 19 savnede, mens de havde 39 sårede.

Sejren havde gjort dybt indhug i *Jacksons* eller rettere *Lafittes* ammunitionsdepoter, men den 9. januar modtog *Jackson* en uventet og velkommen forstærkning, da hjuldamperen *Enterprise* ankom nordfra med den ammunition, regeringen havde lovet. Ursulinerordenen, der i sine klostre tog sig af begge parters sårede, meddelte *Jackson*, at de havde bedt for sejren, og at han burde takke Jomfru Maria for sejren. *Jackson* konstaterede derfor, at "Takket være Himlens bistand vandt mine mænd en af de mest fremragende sejre i krigens historie." *Jackson* lod ligene af *Whittaker* og *Rennie* udlevere med militære æresbevisninger og skalpe og næser intakte. I den engelske lejr hav-

de man den opmuntring, at *Keane* undslap døden, da kuglen var blevet standset af den modebevidste *Keanes* stramme skindbukser og med besvær kunne lirkes ud, så man undgik dødelige skader.

Den 11. februar ankom den engelske fregat *Brazen* med prinsregentens depeche om, at freden var undertegnet, og kampene skulle indstilles. Man udvekslede fanger og den engelske flåde afsejlede.

Den engelske hær vendte tilbage til England, hvor der ventede *Pakenham* og *Gibbs* en statsbegravelse og *Mullins* en krigsret, hvor han blev kasseret for uduelighed og pligtforsømmelse. *Lambert* og de øvrige officerer nåede med til Waterloo, hvor de udmærkede sig.

Jackson vandt ved New Orleans, fordi han formåede at svejse en yderst sammensat styrke sammen til en kampduelig enhed, udnytte dens styrke i forsvarskamp og bruge/forbedre terrænet ved at udløse de oversvømmelser der reelt satte det engelske artilleri ud af kraft og gav ham et par dage ekstra til at forstærke sin skanse og sine tropper. Man kommer ikke uden om, at han også var heldig:

Kaptajn *Mullins* psykiske sammenbrud og deraf følgende pligtforsømmelse var enestående, ligesom den kollapsede dæmning, der sinkede *Thorntons* aktion på vestbredden, var en gave. Hvad forsvaret af vestbredden angår, kan man spekulere på, hvem general *Morgan* holdt med, og hvorfor *Jackson* overhovedet turde betro ham den post?

Var *Jackson* dygtig og heldig, var *Pakenham* dygtig og uheldig. *Pakenham*

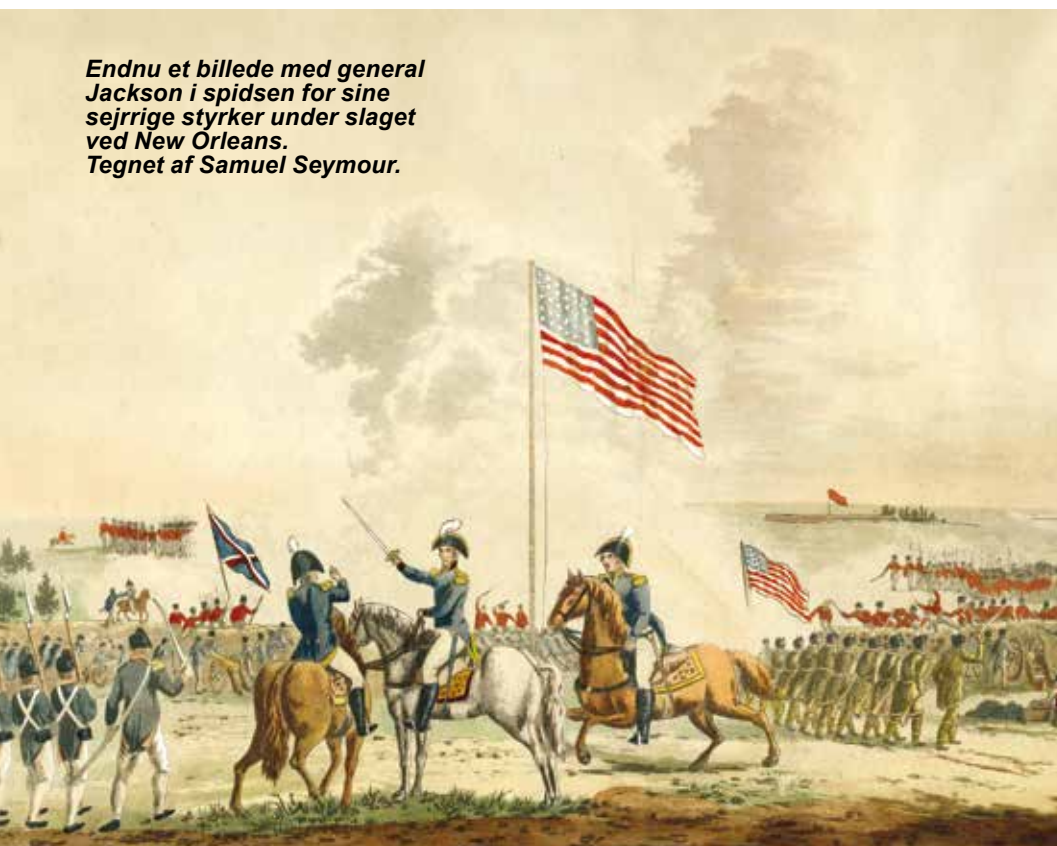
måtte overtage en kampplads, *Cochrane* havde valgt. *Pakenhams* plan lader til at have været at gennembryde *Jacksons* flanker ved Batteri 1 og Batteri 8, og hvert sted trængte rødfrakkerne faktisk ind. Havde *Rennies* angreb ved Batteri 1 været støttet af *Pattersons* kanoner under nye indehavere, og havde *Whittakers* angreb på Batteri 8 været støttet af *Gibbs* kolonnes angreb på resten af skansen med stormstiger, var gennembruddene formodentlig lykkedes. At føre højskotterne tværs over slagmarken var risikabelt, men at lade dem forblive under *Pattersons* kanoners ild var bekesteligt, og en forstærkning på et helt regiment kunne have givet *Gibbs* styrken til et gennembrud. At dæmningen og *Mullins* kollapsede, var fatalt og udfordrigeligt, og at amerikanske riffelskytter udslettede den engelske overkommando forstærkede katastrofen.

He's ringy as a bear and twice as strong/ and he knows he is right, cause he aint often wrong
Davy Crockett Ballad

USA gik trods sine mange nederlag ud af Napoleonskrigen som sejrherre. Selv om man ikke erobrede Canada, var Shawnee-forbundet og Creek-forbundet historie, og ingen anfægtede USA's besiddelse af Louisiana-territoret. Den amerikanske plan lykkedes for så vidt som de mange mislykkede invasioner af Canada tvang canadierne og rødfrakkerne til en stadig og opslidende forsvarskrig, men amerikanerne var også heldige: fjenden mistede de mænd, de dårligst kunne undvære: *Brock* og *Tecumseh* var uerstattelige, og hjemsendelsen af *Sheaffe* var uheldig. *Harrison* og *Jackson* var de eneste amerikanske generaler af kvalitet, og det politiske bagland lagde dem hindringer i vejen, alligevel vandt de med lige grad militær dygtighed og held de afgørende slag ved Thames, Horseshoe Bend og New Orleans, mens de "politiske" generaler stort set var katastrofer.

Slaget ved New Orleans overbeviste amerikanerne om, at de havde vundet krigen, og at Amerika tilhørte amerikanerne. USA brede sig territorielt og politisk. I 1823 fremsatte præsident Monroe Monroe-doktrinen, der simpelthen beordrede alle europæiske magter at holde fingrene fra Nord- og sydamerika, idet man ville anerkende Englands tilstedeværelse i Canada og Danmarks i Grønland. Da Spaniens sydamerikanske kolonier i de følgende år erklærede sig selvstændige, tog de ellers konser-

Endnu et billede med general *Jackson* i spidsen for sine sejrige styrker under slaget ved New Orleans. Tegnet af *Samuel Seymour*.

Slaget ved New Orleans

vative europæiske regeringer sagen til efterretning og anerkendte de facto Sydamerika som amerikansk interessesfære.

Fredsslutningen bekræftede grænserne før krigen med det resultat, at Shawnee-forbundets land nu endegyldigt var amerikansk. For indianerne var krigen udfald en katastrofe. Amerikanerne forlangte de flygtede/befriede slaver og deres familier udleverede. England købte dem derfor for en sum, slaveejerne uden tvivl fandt for lille, og gav de nye afrocanadiere friheden, soldaterløn og jord på lige fod med de øvrige veteraner.

Jackson fortsatte sin militære chikane af Spanien, invaderede Florida, hængte engelske købmænd som spioner og gjorde det så broget for spanierne, at de 1819 solgte Florida for 5 mio. \$. Jackson fortsatte sin politiske karriere og beklædte præsidentembedet fra 1829-1837⁴. Han nåede at støtte Texas' oprør mod Mexico, hvor hans gamle våbenfælle Davy Crockett faldt ved Alamo, men undlod at indlemme Texas, der i stedet blev en selvstændig stat i et årti. Hvad indianerne angik, gennemførte Jackson sin "tostatsløsning" i 1837, da alle indi-

anere øst for Mississippi blev "genbosat" vest for Mississippi, uden at man ulejligede sig med at spørge prairieindianerne om, hvad de mente om befolkningsforøgelsen, omend uhyggeligt mange "genbosatte" døde under marchen vestpå. Tecumseh's banemand Harrison nåede også præsidentembedet i 1841, men døde et par uger inde i sin embedsperiode.

Jean Lafitte og hans smuglere/pirater modtog præsident Madisons lykønsning og benådning, og en del benyttede lejligheden til at føre et hæderligt liv. Jean Lafittes tid som nationalhelt blev dog kort, da han blev grebet i at sælge personlige effekter tilhørende New Orleansborgere, der var forsvundet til søs med samme effekter. Brdr. Lafitte henlagde deres aktiviteter til Den mexicanske Golf. Traditionen vil vide, at Jean Lafitte forlod denne verden i 1823, som følge af skammeligt bedrageri, da han angreb og entrede et spansk handelsskib og for sent opdagede, det var et maskeret krigsskib. Historien glemte dog ikke hans indsats, da slagmarken ved New Orleans i dag bærer navnet *Jean Lafitte National Park*.⁵

Noter:

3. Battle of New Orleans blev skrevet i 1936 af Johnnie Driftwood alias læreren James Corbett Morris, der ville interessere sine elever i historie. Sangen nåede sin berømmelse med sangeren Johnny Horton, der gav i den

i såvel en amerikansk som en engelsk version, hvor en oberst Packerham kæmper mod nogle rebeller.

4. Da Jacksons modstandere under hans valgkampagne kaldte ham et æsel, viste Jackson sin taktiske sans ved at tage æslet som partisymbol for standhaftighed og udholdenhed, hvorefter æslet blev Det republikanske Partis symbol.

5. Militærhistorikeren Tim Pickles, der ikke beundrer Jean Lafitte, foreslår ironisk Chicago også at få sig en Al Capone National Park

Litteraturliste:

Major R.M. Barnes: The Uniforms and History of the Scottish regiments, London 1972 (Barnes)
Chartrand, Rene: British forces in North America 1793-1815, Osprey men at arms 319, London 1998
Chartrand, Rene: Emigre and foreign troops in British Service 1803-1815, Osprey men at arms 335, London 2000
Goninck, Larry: the Cartoon History of the United States, New York 2005
Goninck, Larry: The Cartoon History of the Modern World II, New York 2009
Haythornthwaite, Philip: Nelsons Navy, Osprey Elite 48, London 1993 (Nelsons Navy)
Hook, Jason: American indian warrior chiefs, Dubai 1998
Katcher, Philip: The American War 1812-1814, Osprey men at arms 226, London 1990
Kochan, James: The United States Army 1783-1811, Osprey men at arms 352, 2001
Kochan, James: Ther United States Army 1812-1815, Osprey men at arms 345, 2000
Konstam, Angus: Privateers and Pirates 1730-1830, Osprey Elite 74, London 2001
Lewis: Mammoth book of Soldiers at War, London 2001:
Sam Stubbs: Fighting the redcoats (Stubbs), London 2001
Malconson, Robert: Little gain at great cost, a Canadian View of 1812, Command no. 48, 1998 (little gain)
Pickles, Tim: New Orleans 1815, Osprey Campaign Series 28, London 1993

Kapitler af norsk militærhistorie

Norsk årbog leverer på ny artikler med fine illustrationer til mange timers læsning

Arbogen for 2012 fra Norsk Våpenhistorisk Selskap er som altid spækket med en bred vifte af rigt illustrerede artikler, der nok fokuserer på våben, men i det hele taget bringer bidrag om militaria og om norsk militærhistorie, så årbogen også er læseværdig for militærhistorisk interesserede, der ikke har interessen ud fra en snæver våbenhistorisk vinkel.

Et af bidragene i denne årbog er skrevet af Karsten Skjold Petersen fra Tøjhusmuseet, som denne gang beskæftiger sig med husarer i Norge i perioden 1796-1806 med særligt fokus på uniformering og udrustning. Danmark havde i den periode et detachment af husarer udstationeret i Christiania, ikke af militære hensyn, men for at dæmpe de norske gemytter, der var kommet i kog på grund af nye skatter. Karsten Skjold Petersen viser uniformer og våben med mange forskellige illustrationer.

Husar med sabel, 1801. Koloreret stik af F. Köller. Ill. fra årbogen.

Våbenhistorie

Ola Johnsgaard Moen har skrevet en grundig artikel om brunering af dansk-norske militære geværer i perioden 1776-1814, mens Jan Philip Brynhildsen skriver om en våbenøkse fra 1500-tallet.

Der er også interessant læsestof for dem, der i højere grad fokuserer på

Et Panzer-schreck-team lader sit våben i Nordrusland august 1944. Foto fra årbogen.

nyere militærhistorie. En af artiklerne er skrevet af Reidar Daae og beskriver detaljeret udviklingen af det tyske antitankvåben Panzerschreck, som blev udviklet af tyskerne i løbet af efteråret 1942 og var klar til brug ved fronten fra september 1943.

Læsere med særlig interesse for uniformer vil kunne bruge god

tid på at studere de mange fotografier, der illustrerer artiklen af Knut Erik Strøm om portrætfotografier med norske uniformer fra perioden 1910-1946, og Erik C. Aagaard har også en artikel med uniformer som tema, nemlig generalstabens uniformer i Norge efter 1814.

Det er imponerende, at Norsk Våpenhistorisk Selskap hvert år kan samle så mange og så forskellige militærhistoriske artikler i sin omfangsrige og bredt favnende årbog.

H.D.

Årbok for 2013 kan bestilles fra Norsk Våpenhistorisk Selskap, c/o Tollef Moe, Slemdalsvn. 33b, 0373 Oslo, Norge. Bogen koster 200 nkr. plus porto.

John Winther Hansen

16. juni 1943 – 1. marts 2015

Med John Winther Hansens alt for tidlige bortgang har Selskabet mistet én af sine helt store støtter. Alle medlemmer kendte John – enten personligt eller gennem nydelse af hans figurproduktion i højeste kvalitet. Mange af os lærte John at kende på begge felter – og vi glemmer det aldrig!

John besøgte os to dage inden sin indlæggelse. Han kom som altid veloplagt og var på alle måder så livsbekræftende i hele sin væremåde og tilgang til fremtiden. Da han drog hjem, var det også for fortsat at dyrke sin dybe interesse i militærhistorien og for at forme nye projekter på figursiden.

Mit første møde med John fandt sted i slutningen af 1960'erne over et gasblus, hvor den dygtige håndværker stod og skabte meget inspirerende tinstøbninger. Sidenhen udfoldede venskabet sig i takt med, at flere og flere af Johns talrige positive egenskaber kom til udtryk.

John tog sig også tid til bestyrelsesarbejdet og fungerede gennem en længere årrække med sikker hånd som Selskabets kasserer.

Smittende engagement

Gennem sin omfattende praktiske sans og viden viste John altid sit smittende engagement, og han var uophørligt helt uegennyttig og gavmild med at videregive sin indsigt. John besad en elegant egenskab, der hjalp os andre videre – John kritiserede aldrig vores måde at søge at forbedre vores støbe-

og bemalingsteknikker på; han øste af sin baggrundsviden og demonstrerede derefter for os, hvordan vi kunne gøre for at blive endnu mere tilfredse med vore egne frembringelser. Så hjælp-somheden i sig selv blev meget inspirerende for de af os, der var blevet betaget af hele arbejdsformen og for de resultater, fremgangsmåden kunne kaste af sig.

John spændte så vidt. Figurerne – enkeltvis og i velgennemtænkte store opstillinger – blev de håndgribelige og håndværksmæssige kroner på værket. Men bag ved de betydelige produktionsløb omfattede studier, uden hvilke kvaliteten aldrig var blevet så høj, som den blev. Fokus lagde John tidligt på Napoleonstiden – både den franske, britiske og den danske del; og efterhånden udviklede interessen sig til at omfatte 1700-tallet med talrige andre afstikkere i tid og rum. Bredden blev hele tiden imponerende og rummede solid viden om Danmarks allierede og modstandere. I flere omgange tog John også livtag med hele den spektakulære russiske uniforms- og militærhistorie.

John mestrede at forstå fortiden. Så inden håndværkets frembringelser fik lov at nyde dagens lys og vores bedømmelse, havde John dygtigt og kritisk benyttet sin kildesamling bestående af generel og militærhistorie, afbildninger, reglementer og viden om bevarede genstande. John gik ikke på kompromis med fortiden og med sin egen forståelse for, hvordan den kunne gengives!

Selskabets udstillinger

Kunne vi optælle det, ville det formentlig vise sig, at John er det medlem, der har deltaget i flest medlemsmøder. På møderne var John så flittig til at medbringe resultater af egen produktion i proces såvel som færdige. Vi høstede stor gavn af hans hyppige deltagelse i de årlige julekonkurrencer.

Når det kom til det ganske arbejdskrævende, var John den der sørgede for, at Selskabets udstillinger kunne tegne et rigtig flot billede af den interesse for militærhistorie og figurer, som vi repræsenterer. Senest husker vi udstillingerne om *Glimt fra Krigen på Sjælland i 1807* i Danske Banks Hovedsæde og på Frederiksberg Slot samt udstillingen på Rødovre Bibliotek om *Den danske hær i 1813. Auxiliærkorpset og alliancen med Frankrig*. John stillede tillige op til talrige demonstrationer for at vise, hvordan man støbte i tin; og han fortalte mig flere gange, at han i særlig grad satte pris på at se glimtet i børnenes blik, når de blev fanget af at se ”skabelsesprocessen”.

En helt særlig plads fik Gardehusarregimentet. John har selv givet en skildring af, hvordan tiden ved regimentet gav ham et videre skub fremad efter den forudgående ungdomsinteresse for tinsoldater. Det startede med at få lov til efter lukketid i messen at bemale sine figurer. Obersten fik viden om, hvad der gik for sig, og kaldte John ind på sit kontor, hvor også adjudanten og to oberstløjtnanter var blevet tilsagt. John var spændt på, hvad der nu skulle ske.

Anledningen var så, at hesteeskadronen skulle halveres i mandskab, og at obersten gerne ville have fremstillet den hele eskadron i 54mm størrelse. Herefter kunne John støbe hjemme og male på kasernen. Johns chef havde imidlertid ikke lagt mærke til, at obersten havde sagt, at når John havde behov for at støbe, skulle han have fri til det. Så måtte adjudanten ind og understrege oberstens vilje: Johns støbning og bemaling kom i første række! Herefter har John produceret rigtig meget til sig selv og til regimentet. Derfor faldt Johns tilnavn da også passende på plads: *Tinhansen*.

For John vil der altid brænde et gasblus!

Hans Chr. Wolter

mod overkommandoens og regeringens ønsker at etablere en eller anden form for modstand mod det angreb, som man fornemmer er under opsejling.

Time for time

På grundlag af samtidige planer, rapporter, notater og breve følger vi nu, minut for minut, time for time, de tyske styrkers fremmarch og de få danske styrkers håbløse modstand og retræte op gennem Jylland, samt den tyske landgang i Nyborg, Korsør, Gedser og København.

Detaljeringsgraden er næste overvældende – det hele er med; hvordan man overraskede DSB-personellet på havnen i Gedser, inden de tyske motorcykler rasede af sted mod Storstrømmen, nedkastningen af faldskærmsjægerne over Masnedøfortet og den tyske bekymring om, hvorvidt garnisonen i Vordingborg var blevet varslet.

Bind tre er en guldgrube af informationer og referencer for den militærhistoriske feinschmecker. Enheder og materiel gennemgås i detaljen. Uddrag af operationsplaner og hvad man i dag kalder After-Action reports underbygger fortællingen i andet bind.

Keld Yding Sørensen har begået et omfattende og velfunderet værk om den dag, Danmark blev besat. Bøgerne er velskrevne, og man lader sig især rive med i andet bind af fortællingen om de danske styrkers kamp mod den tyske overmagt. Detaljeringsgraden er som nævnt meget høj, og man kan næsten miste pusten, men det lykkes fint for forfatteren at fastholde overblikket.

”Angrebet” forhandles som paperback og e-bog, og kan bestilles ved din boghandler. E-bog kan købes gennem www.saxo.dk

Keld Yding Sørensen er født i 1966 og er bl.a. uddannet folkeskolelærer i samfundsfag og historie. Har videreuddannet sig indenfor ordblindhed, og har ligeledes diplom i ledelse med speciale i udvikling af kvalitetsindikatorer som redskab for ledelse.

Keld Yding Sørensen:
Angrebet.
Den danske og tyske fortælling om begivenhederne den 9. april 1940.
Eget forlag 2015.

Tyske panservogne i Jylland. (Sd. Kfz. 222)

Angrebet den 9. april 1940 i detaljer

Et omfattende og velfunderet værk om den dag, Danmark blev besat.

Keld Yding Sørensen udgav sidste år fra eget forlag denne omfattende beretning om den tyske operation ”Weserübung Süd” - angrebet på Danmark den 9. april 1940. Historien er kendt af de fleste og har siden afslutningen af besættelsen være fortalt og genfortalt i utallige bøger og artikler. Så det er jo kendt stof, men med denne udgivelse gribes begivenhederne den 9. april an på en helt særlig måde

Denne 2. udgave har en del tilføjelser i detaljen og er på grund af omfanget opdelt i tre bind. OP-MARCH - WESERÜBUNG SÜD - STYRKER & PLANER.

De to første bind indeholder fortællingen med den politiske og militære baggrund samt forberedelserne op til selve angrebet i første bind, og forløbet af selve operationen set med danske og tyske øjne i andet bind. Disse bør læses sammen og henvender sig til almindeligt historisk interesserede læsere. Tredje

bind er bogens bilag, med et væld af detaljer skrevet for dem med særlig militærhistorisk interesse for detaljen. Afhængig af interesse fungerer værket derfor både som tobinds og trebinds værk.

Keld Yding Sørensen har gennem et omfattende researcharbejde formået at fremdrage rigtig mange spændende og veldokumenterede detaljer.

I bind et beskrives hele forhistorien, hvor der trækkes tråde helt tilbage til krigen i 1864. De indre danske såvel som tyske forhold, militære og politiske, belyses i relation til den politiske situation i mellemkrigstidens Europa og den militære planlægning og forberedelserne op til selve angrebet – og ikke mindst de danske politikeres handlingslammelse beskrives med en næsten forstemmende præcision.

Bind to tager afsæt i dagen for operationens start – ”Wesertag”. Vi præsenteres for de tyske styrkers marchruter og de overvejelser, Wehrmacht gjorde sig om operationens gennemførelse. Også den danske styrkes fortvivlede forsøg på –

Danske soldater den 9. april 1940.

Tegn abonnement på tidsskriftet **Fra Krig og Fred**

Dansk Militærhistorisk Kommissions Tidsskrift

Tilbud

Få 3 for 1 lige nu!

Pris 249,00 KR

Danmarks eneste fagfællebedømte
militærhistoriske tidsskrift

Få den nyeste forskning
direkte i postkassen

BLIV ABONNENT - KONTAKT
Syddansk Universitetsforlag
Telefon: 65 50 17 40
E-mail: press@forlag.sdu.dk

Find tilbuddet under TIDSKRIFTER OG PERIODIKA på www.universitypress.dk

Læs mere om Dansk Militærhistorisk Kommission www.milhiskom.dk

Dansk officer i Europas krigshistorie

Tom Buk-Swientys tobindsværk om Wilhelm Dinesen er en grundigt researchet og fornemt fortalt biografi om kaptajn Dinesen

Wilhelm Dinesen (1845-1895) er i den brede offentlighed bedst kendt for sine jagtbreve, skrevet under pseudonymet Boganis, og så var han Karen Blixens far, hvilket har været med til at give ham en plads i litteraturhistorien.

Han var dog først og fremmest soldat, der havde en fantastisk evne til at finde plads i begivenhedernes midte, da nogle af 1800-tallets store historiske krigshandlinger fandt sted. Historikeren Tom Buk-Swienty, der har fået en stor læseskare med sine to værker om 1864, har skrevet en biografi i hele to tykke bind om Wilhelm Dinesen.

Værket består af to bind: Kaptajn Dinesen – Ild og blod og Kaptajn Dinesen – Til døden os skiller. Begge bind er rigt og fortræffeligt illustreret, og bagest i begge bind har forfatteren en udførlig redegørelse over sine kilder, hvor den interesserede læser kan søge nyttig information om bøger, som er værd at læse videre i.

Ung løjtnant i krig

Som optakt til den grundige fortælling om den eventyrlystne soldat får vi en detaljeret beretning om Dinesens opvækst på det fædrene gods Katholm på Djursland. Som niårig blev den utilpassede Wilhelm i 1863 sendt på militær forberedelsesskole i København, hvor han kom med faderens levende krigsberetninger fra den fransk-nordafrikanske krig som ballast.

Efter otte måneder på Landkadetakademiet var Wilhelm Dinesen uddannet til sekondløjtnant, og herefter gik det stærkt med den militære karriere. Som løjtnant i den danske hær i 1864 oplevede han det bitre tilbagetog fra Dannevirke, og i slaget ved Dybbøl den 18. april blev de fleste af hans kammerater i kompagniet dræbt eller hårdt såret under 8. brigades modstød.

I den franske hær

Efter nederlaget blev han forfremmet til premierløjtnant og snart også hentet over som underviser på officersskolen på Sølvgedes kaserne. Men han havde udlængsel og eventyrlyst. Den fransk-ty-

Wilhelm Dinesen fotograferet kort efter sin ankomst til Zürich. III. fra bogen.

Boganmeldelse

Af Henrik Denman

Dinesens mystiske selvmord i et pensonat i København i 1895, en begivenhed, der satte sig spor i Karen Blixens liv og forfatterskab.

Tom Buk-Swienty har allerede høstet stor hæder som en formidabel historiefortæller, og i tobindsværket om Wilhelm Dinesen holder han sig på samme høje niveau både som skribent og i sin minutiøse og kompetente fremlæggelse af det omfattende arkivmateriale.

De franske slagmarker

For den militærhistoriske læser er de to hovedafsnit i første bind om slaget på Dybbøl i 1864 og den fransk-tyske krig 1870-71 af størst interesse, ikke mindst fordi forfatteren lader Dinesen selv være fortælleren om begivenhederne på de franske slagmarker, de ubegribelige krigsrædsler, sulten og smerten, om udsigten til at opleve den franske kampgejst og i stedet opleve en fransk hærskollaps, hvor han kæmpede i den dødsdømte og forfrosne franske Østarmé, der blev knust under et vinterfelttog i Jurabjerge i det østlige Frankrig.

Læseren får hele historien med, både på herregårdene og fra slagmarkerne, og skulle man indvende noget mod biografien vil det være, at ikke en detalje synes at være for lille til at komme med i fortællingen. Læsere, der ikke har krigsbegivenhederne helt present, bliver fulgt godt på vej af forfatteren.

Tom Buk-Swienty: Kaptajn Dinesen – Ild og blod og Kaptajn Dinesen – Til døden os skiller. Gyldendal. 508 og 530 sider. 400 kr. og 350 kr.

Bataljonen La Girondes angreb mod landsbyen Chenebier den 16. januar 1871. Dinesen stod blandt den lille gruppe officerer på bakken øverst i billedet. Malet af Alphonse de Neuville. III. fra bogen.

Slaget ved Boyne, Irland,
malet af Benjamin West, 1781.
A.S.K. Brown Military Col.

Irlandskrigene med dansk deltagelse

Onsdag den 6. maj førte vores webmaster, Rasmus Wickmann, os gennem det irske landskab og fortalte med udgangspunkt i et samtidigt kortværk om irlandskrigene, der åbnede med krigserklæringen i 1689. Rasmus lagde vægt på den kommende bog *Danish Troops in the Williamite Army, 1689-91* for Kings and Coffeeshops af Kjeld Hald Galster, hvor et prøveeksemplar var medbragt, og hvor Trinity College har været inddraget. Den forventes at udkomme tidligt i 2016.

James Stuart var blevet afsat som engelsk konge, hvorefter franskmændene støttede den afsatte konges oprør. I Danmark stod Christian 5. med sin meget store hær og valgte at udleje henvend en femtedel af denne til den nye konge, William af England, der ville åbne et irsk felttog.

Nordmanden, Andreas Claudianus fra Prins Frederiks Regiment, har skrevet en interessant dagbog om krigsforløbet. Den er udgivet i *The Irish Mars. Bilingual Facimile Edition*, 2014 af Kjeld Hald Galster, Morten Aagaard Olsen og Rasmus Wickmann.

Krigen startede for alvor i 1690, og den danske styrke blev landsat nord for Belfast, hvorefter den bevægede sig ned over floden Boyne. Vi fik en fuldstændig oversigt over de betydelige danske styrker, der trådte til i krigssæsonen. James måtte flygte efter det velkendte slag og havnede i eksil i Frankrig. Derefter ud-

foldede ret desperate krigshandlinger sig sydpå over flere måneder. Irske styrker nedbrændte under tilbagetrækningen - nok mest engelske - besiddelser, og der er betydelige eksempler på partisankrigsførelse. Henne i slutningen af september indledte styrkerne belejringen af Cork. I ca. et halvt år lå den britiske styrke stille oppe i Waterford, hvorefter der udviklede sig både en udmattelseskrig, ilmarcher og belejringer. Alt i alt blev der tale om langt blodigere slag end ved Boyne.

Claudianus returnerede til Norge i 1696, hvorefter han begyndte på latin at skildre de irske militære bevægelser, som han havde deltaget i. Værket blev færdigt i 1717, og han døde

kort derefter. Han tjente i det irske som menig soldat og savnede det store overblik, men kortlagde meget omhyggeligt med angivelser af lokaliteter. Han brugte et utal af navne på officerer, som ikke figurerer på nogen lister; der kan derfor være tale om bondeofficerer, som har taget kommando efter betydelige fald af officerer, eller de har været frivillige, som trådte ind i kadrene. Interessant er det så, at kilden omtaler kommanderende under felttoget, som ikke optræder på de officielle lister.

Meget tyder på, at styrken anvendte spejdere og irregulær krigsførelse, og at man brød med de almindelige krigsregler.

HCW

Et godt tilbud

■ Michael Hertz fra København har sendt bladet følgende tilbud, som vi iler med at sende videre til læserne. Han spørger, om der er interesserede, der ville overtage ca. 55 årgange af "Tidsskrift for Søværnen" fra perioden 1930-85.

"Jeg arvede rækken (de fleste årgange er indbundne) ved min faders død i udgangen af 1985, men uden at videreføre abonnementet. Nu er tiden inde, hvor jeg selv skal indskrænke; og da markedet for antikvariske bøger

nærmest er ophørt, vil overdragelse uden beregning til en eventuelt interesseret vist være det bedste alternativ til destruktion eller loppemarked.

Mit spørgsmål er derfor, om der i kredse med tilknytning til Dansk Militærhistorisk Selskab skulle være en person, der ville overtage samlingen. I så fald ville jeg gerne træde i kontakt med vedkommende."

Interesserede kan rette direkte henvendelse til Michael Hertz på jgb.mh@mail.d
H.D.

BMSS 80th Anniversary Show in London

Tim Rose in a full khaki uniform of the Middlesex Regiment together with his team and guests from Denmark. Photograph by John Regan, British Model Soldier Society.

A visit to the competition which also celebrated two significant events in British military history – the battles of Agincourt in 1415 and Waterloo in 1815.

By Hans Chr. Wolter

On April 25th 2015 my wife and myself attended the 80th Anniversary Show arranged by our sister society, the British Model Soldier Society. The celebration unfolded near Russell Square in central London. We were generously welcomed by President Stephen Dance, who introduced us to the competitions, to the branch displays, and to the trade stands. The Society encompasses enthusiasts for all types of model soldiers of any scale or period and issues quarterly the *BMSS Bulletin* containing articles on all aspects of modelling, painting, uniforms, show reports, and other subjects of interest to military modellers (please consult the website by linking the Society from Chakoten's website). Luckily I had the opportunity also to congratulate the editor, John Regan, with his appealing magazine the *BMSS Bulletin*, and the treasurer, Paul Newman, for his fine technique of photographing.

Before entering the three large exhibition rooms, we enjoyed the exquisite pleasure of encountering a highly experienced group of soldiers commanded by

Tim Rose wearing a full khaki uniform of the Middlesex Regiment, a founding member of the Diehards from the Victorian Military Society. The five uniforms on re-enacted display actually depict the entire sequence of infantry uniforms and equipment for the Victorian period. Evidently, the original uniform worn by Tim Rose is on the outside significantly sun-bleached and has not been dyed in tea for ages!

The Victorian Military Society was founded in 1974 and publishes original research and articles on the Victorian and Edwardian periods in its quarterly *Soldiers of the Queen*. The Diehards recreate British infantry regiments of the period and participate in re-enactment events typically where actions took place in the past – e.g. Isandlwana on 22 January 1879 (please consult the website by linking the Society from Chakoten's website).

As the day grew the attendance increased, and eventually the tables in the large rooms were embellished with a considerable number of entries to the competition.

Significant events

This year's competition not only encompassed the traditional 11 classes but in addition took advantage of and celebrated a couple of significant anniversary events in British military history – the battles of Agincourt and Waterloo in respectively 1415 and 1815. The results

of the competitions and photos will be available in the next issue of the *BMSS Bulletin*.

The combined effort of launching competitions and trade stands is most successful but obviously easier to handle in the UK than in smaller Denmark. One of the results was my acquirement of a large series of books and some figures – all to very fair prices.

For several years I have been investigating systematically the market for figures of native Indian infantry during the Victorian period. Until this Anniversary Show the endeavour has failed to be successful.

Then suddenly among items brought to sale by ACE Miniatures appeared a Russian and not a British product: a Chronos Miniatures, 54 mm Indian native infantry soldier – a resin cast kit masterly sculptured by A. Deryabin (website www.chronos-miniatures.com/ru/). Definitely this will for me open a new project to be launched: to render infantry support to my elephant draught Royal Horse Artillery in India. Thus I sincerely recommend to consult this website, which contains excellent castings from a series of periods in history.

Useful websites

Last but not least I shall stress how this is a very productive meeting place for themes where you have issues to discuss with and among true experts. Thus, I enjoyed very fruitful conversations with the members Brian Haycock and Alex Riches within a field which I am planning to further explore: the heavy siege guns commanded by Royal Horse Artillery in India, elephant and oxen draught artillery, ML 40 pds. cannons and 6,3" RML howitzers.

Among the traders I find it useful to consult the following websites:

www.nameitplates.co.uk
www.admmmodels.co.uk
www.hornetandwolf.com
www.sanddmodels.co.uk

So, the obvious conclusion is that notwithstanding the volume of this specific anniversary occasion for 2015, these annual shows are recommended to attend, possibly combined with visits to other places in London – there is always quite a number of temptations to consider. Remember, though, that National Army Museum is presently in a rebuilding phase, which will last for around another year. ■

Årets generalforsamling

Året 2014 stod i 1914-årets tegn, hvor Selskabet på flere måder markerede 100-året for udbruddet af 1. Verdenskrig.

Årets generalforsamling fandt sted på Selskabets faste mødested, Rødovregaard, den 8. april, hvor ca. 25 medlemmer deltog og forinden tog del i den meget aktive årlige børs, hvor der jævnlige var stor interesse for bøger og militærhistoriske effekter.

Til dirigent valgtes Niels Blangsted.

Selskabets præsident, Hans Chr. Wolter, fremlagde bestyrelsens beretning for 2014. Den mere detaljerede beretning blev offentliggjort i Selskabets tidsskrift *Chakotens* martsudgave, og præsidenten fremlagde derfor mundtligt en forkortet version af beretningen.

Året 2014 stod i 1914-årets tegn, hvor Selskabet på flere måder markerede 100-året for udbruddet af 1. Verdenskrig og indkaldelsen af Sikringsstyrelsen. Det gav Selskabets to 1914-grupper rig lejlighed til at vise fanen. Desuden viede *Chakoten* i september sit temanummer på 64 sider til "Danmark under 1. Verdenskrig 1914-1918", som blev udgivet med økonomisk støtte af Helen og Ejnar Bjørnows Fond.

Dermed fortsatte Selskabet linjen fra tidligere år med at udgive en årlig særudgave med økonomisk fondsstøtte, og det understreger også bestyrelsens ønske om at sikre en solid økonomi i Selskabet.

Aktiviteter

Præsidenten fortalte, at både tidsskriftet og hjemmesiden er inde i en god gænge. Tidsskriftet formår at sikre en god tilgang af materiale fra medlemmer og

Året 2014 stod i 1914-årets tegn, hvor Selskabet på flere måder markerede 100-året for udbruddet af 1. Verdenskrig og indkaldelsen af Sikringsstyrelsen. Det gav Selskabets to 1914-grupper rig lejlighed til at vise fanen.

militærhistorisk interesserede forfattere uden for Selskabet. Hjemmesiden fremstår i dag i en ny og mere brugervenlig form, som det har taget tid og kostet megen energi at få etableret.

Selskabet har afholdt sine medlemsmøder på Rødovregaard gennem de seneste tre år. Præsidenten sagde, at Rødovregaard bedre tilgodeser Selskabets behov end Kastellet formåede. Især fremhævede han julemødet, der traditionelt nyder stor opbakning. Det gjaldt også julemødet i 2014.

Bestyrelsen har en udfordring i at finde lokaler til at opbevare Selskabets arkiv, således at det kan være samlet på ét sted, og dette behov er endnu ikke indfriet.

Bestyrelsens beretning blev godkendt.

Kassereren, Otto Steen Jensen, fremlagde regnskabet for 2014. Det viste indtægter på 67.027,17 kr. og udgifter på 80.979,19 kr., hvilket giver et underskud på 13.952,02 kr. Selskabets aktiver er på 88.893 kr.

En del af underskuddet skyldes, at kontingentindbetalingerne er ved at blive lagt om, så medlemmerne fremover indbetaler kontingent først på året i stedet for i slutningen af det foregående år som tidligere.

Regnskabet blev godkendt.

Bestyrelsens forslag om uændret kontingent blev godkendt.

Da der ikke var indleveret forslag, gik generalforsamlingen over til valg til bestyrelsen.

Valg

Hans Chr. Wolter blev genvalgt som præsident. Aksel Willumsen, Christian Raun, Claus Mogensen, Otto Steen Jensen og Henrik Denman blev genvalgt til bestyrelsen. Finn Thorsen Hansen blev genvalgt til suppleant, og som ny suppleant blev valgt Kim Andreasen.

Ole Thureholm blev genvalgt som revisor, og som revisorsuppleant blev valgt Allan Bo Richter.

Under eventuelt blev der spurgt til samarbejdet med Våbenhistorisk Selskab. Præsidenten kunne fortælle, at de to selskaber samarbejder ved at give hinanden adgang til møderne. På samme måde samarbejder Selskabet med Dansk Militaria Forening.

Der var også interesse for at høre om oplaget på tidsskriftet *Chakoten*. Det trykkes i 300 eks., hvor ca. 150 udsendes til medlemmer. De resterende sælges og bruges til andre formål, bl.a. til hvervning af nye medlemmer ved arrangementer.

Der blev på generalforsamlingen udtrykt interesse for at give plads til annoncer i tidsskriftet, hvor medlemmer og andre interesserede kan sætte effekter til salg. *Chakoten* vil åbne for medlemsannoncer for at afprøve interessen.

Dirigenten, Niels Blangsted, kunne afslutte generalforsamlingen efter en halv times tid, hvorefter der blev afholdt anvisningssalg over de indleverede bøger og andre effekter.

H.D.

Dansk Militærhistorisk Kommission

■ Dansk Militærhistorisk Kommission, der blev stiftet i 1968, er en sammenslutning af militærhistorisk interesserede, der virker inden for det historiske forskningsområde, herunder på universiteter, museer, arkiver og biblioteker. Kommissionen har som formål at fremme dansk militærhistorisk virksomhed og at varetage kontakten mellem dansk og international militærhistorisk virksomhed.

Militærhistorisk Kommissions Styrelse omfatter otte personer, der er valgt fra nogle af de institutioner, som danner ramme om den eksisterende militærhistoriske forskning i Danmark. Præsident er Michael H. Clemmesen fra Center for Militærhistorie ved Forsvarsakademiet.

Stifteren var rigsarkivar Johan Hvidtfeldt, der var præsident fra 1968 og indtil sin død i 1979. Han havde siden 1961 været en markant formand for Dansk Historisk Fællesforening parallelt med, at han moderniserede dansk arkivvæsen. I de sidste år af sit liv hjembragte han systematisk arkivalier fra Tyskland med henblik på, at der under hans ledelse kunne skrives en ny og grundig beskrivelse af forløbet op til 9. april 1940.

Efterfølgende har kommissionens præsidenter været daværende direktør for Tøjhusmuseet, Finn Aksgaard (1979-94), generaløjntant Kjeld Hillingsø (1994-2007) og generalmajor Karsten Møller (2007-09).

Militærhistorisk Kommission tæller i 2014 ca. 100 medlemmer.

Kommissionen udgiver tidsskriftet "Fra krig og fred". Hvert nummer af tidsskriftet indeholder tre-fem større artikler, der typisk vil formidle emneafgrænsede militærhistoriske forskningsresultater eller behandle forskningsstatus inden for et givet område. Før publicering undergår hver artikel et peer-review ved to, for forfatteren ukendte, fagfæller.

Tidsskriftet udgives i samarbejde med Syddansk Universitetsforlag, og tidsskriftets ansvarshavende redaktør er kommissionens præsident, Michael H. Clemmesen.

Det nye nummer af "Fra krig og fred" indeholder artikler om NATO's reaktion på terrorangrebene på USA 11. september 2001, ildledning i den britiske og den tyske flåde op til og under Jyllandsslaget, om krigsfrygten i Danmark i sommeren 1916 og om retsopgørets domme over danskere i tysk krigstjeneste 1939-45.

Interesserede kan læse mere om Dansk Militærhistorisk Kommission på <http://milhiskom.dk> og om tidsskriftet "Fra krig og fred" på www.universitypress.dk.

H.D.

Mødekalender 2015

Dansk Militærhistorisk Selskab

Onsdag den 12. august

Hyggemøde

Vi starter efter sommerferien med at sludre om feriens gode oplevelser, som du har lyst til at dele med ligesindede. Det kan være spændende nyanskaffelser i form af figurer eller lignende, interessante museumsbesøg, historiske byer og slagmarker, eller andet som kan have generel interesse. Du er meget velkommen til at tage dine billeder med, gerne elektronisk, så de kan vises på en skærm ledsaget af et kort indlæg med dine kommentarer.

Lørdag den 22. august

Efterårsudflugt til Saltholm

Alle, der interesserer sig for Københavns befæstning, har set de fleste forter, der indgår som elementer i befæstningen. Men kun de færreste har set Saltholm Batteri. Selv om øen er ca. 16 km² stor og kun ligger omkring 12 km fra Rådhuspladsen, er den meget sparsomt besøgt. Det skyldes at Saltholm er fuglebeskyttelsesområde, så færdsel, transport og ophold er begrænset. Saltholm Batteri ligger i et område, der er lukket i fuglenes yngletid fra 1. april til 15. juli. Det er opført i tiden fra 1910-12 på vestsiden af øen og nedlagt i 1932. Det var et åbent jordværk med våd grav, hvor kanonerne stod på betonfundamenter adskilt af en travers, der på toppen havde batteriets ildledelsesinstallationer og en projektor, og som indeholdt batteriets ammunitionsmagasin. Batteriets opgave var at hindre landgang på øen, beskytte de udlagte minefelter mellem øen og Dragørfortet samt mellem øen og Middegrundsfortet og at hindre fjendtlige enheder i at operere i farvandet omkring øen. Batterianlægget, der ligger i den ende af øen, som er lukket i fuglenes yngletid, er rimeligt intakt med magasin og en lille kasernebygning. Saltholms ejerlaug har oplyst, at vi er meget velkomne til at besøge Saltholm, men at vi kun må bese batteriet udefra, da det er udlejet. Batteriet er som anført et åbent anlæg og let at overse udefra. Udover batteriet, den særegne natur og det rige fugleliv er der yderligere at bese: Madsens skanser fra 1904 opført i forbindelse med den Japansk-Russiske krig, kirkegården fra Københavns bombardement 1807, kalkgraven. Kalkbrud

har fundet sted siden år 1200, de forladte gårde, hvoraf nogle tjente som kaserne for soldaterne, Saltholm museum og gamle skole og udsigtstårn ved nordenden af øen.

Passagertransport foregår med afgang kl. 10.00 fra Kastrup Strandpark til Barakkebro på Saltholm efter nærmere aftale med bådføreren. Sejlturen koster kr. 150,- pro persona tur retur med minimum 5 personer og max 10 personer. Tilmelding til CM sker efter princippet først til mølle. Betaling er forfalden ved tilmelding. Medbring madpakke, drikkevarer, eventuelt kikkert og en påklædning, der tager højde for det danske vejr. Forventet tilbagekomst til Kastrup omkring kl. 15.00.

Onsdag den 2. september

Torsten Friis: Den danske krigstelegraf og Telegrafregimentets historie indtil 1. Verdenskrig

Under englandskrigene 1801-1814 blev der benyttet optisk telegraf. Da det teknologiske grundlag var til stede, blev en elektrisk felttelegraf indført. Den gennemførte i 1864 krigens. I 1867 blev det første telegrafkompagni formet. Det betjente sig af elektrisk telegrafering, men hurtigt også af signalering med signalflag og andre optiske signalmidler. Dertil kom brevduer og ballontjeneste. I 1895 genindførtes kystsignalstationerne fra englandskrigene, nu blot med elektrisk signalforbindelse til baglandet. Torsten Friis fortæller om Telegraftroppernes historie op til 1. Verdenskrig og livet omkring Telegrafkompagniet – herunder et mytteri ved Ingeniørregimentet i 1893.

Søndag den 27. september

Befæstningens Dag

Dansk Militærhistorisk Selskabs 1914-gruppe deltager i aktiviteterne i og ved Artillerimagasinet på Vestvolden for enden af Rødovre Parkvej kl. 10-16 samt på Gladsaxe Fort, Batterivej 54 A+B kl. 11 til 15.

På Vestvolden er Koldkrigsbunkerens, hvorfra hele forsvaret af hovedstadsområdet og Sjælland skulle styres, genåbnet, og den gamle remise for artilleritoget fra begyndelsen af 1900-tallet genopført med tilhørende skinner og togvogn.

Alle **onsdagsmøder** åbner kl. 18.15, og de annoncerede programpunkter (foredrag eller andet) starter kl. 19.30.

Med mindre andet er angivet, finder medlemsmøderne sted på **Rødovregaard, Kirkesvinget 1, Rødovre**.

Onsdag den 7. oktober

Hans-Christian Eisen: 50 år, der forandrede verden - 1864-1914

Perioden fra 1864 til 1914 blev især præget af 3 forskellige spor i den europæiske udvikling:

1. stormagternes forskellige målsætninger og modsætninger,
2. afviklingen af Tyrkiets indflydelse på det europæiske fastland og de efterfølgende konflikter på Balkan,
3. begivenhederne i juni og juli 1914 omkring Serbien og Østrig-Ungarn – og de øvrige stormagters reaktioner i den samme periode.

I alle de involverede stormagter var der både grupper, som ønskede krigen og grupper, der modarbejdede krigen. De egentlige magtforhold i de forskellige lande er ikke indlysende, og de kunne hurtigt svinge fra den ene side til den anden blot ved et personsifte på den vigtige udenrigsministerpost. Der er desuden perioder, hvor meget ”mægtige” ambassadører direkte modarbejdede deres egen udenrigsminister.

Hans-Christian Eisen vil kaste nyt lys over denne meget brogede periode, og han vil dermed redegøre for, hvorfor den første verdenskrig var blevet uundgåelig.

Onsdag den 4. november

Hyggemøde og anvisningssalg

Med mange figurer og interessante gamle bøger. De, der har meddelt mailadresser, får lister over det udbudte tilsendt pr. mail, ligesom listen lægges på Chakotens hjemmeside senest 14 dage før anvisningssalget. De, der ikke har opgivet mailadresse, kan få tilsendt

liste over det udbudte mod at indsende en A4 kuvert forsynet med adresse og kr. 10,00 i porto til Christian Raun, Carl Bernhardsvej 17, 3.th., 1817 Frederiksberg C. Bud kan også sendes via e-mail til christian@raun.dk.

Skriftlige bud sendes til Ole Thureholm, Hjorteledet 7, 3660 Stenløse. Medlemmer af Figurina Danica er velkomne til at deltage eller byde pr. mail eller post.

Lørdag den 5. december

Selskabets julemøde med årskonkurrence kl. 18.30 på Rødovregaard

Selskabets julemøde med årskonkurrence kl. 18.30 på Rødovregaard

Af hensyn til bestilling af smørrebrød m.v. bedes deltagere senest den 20. november tilmelde sig hos: Aksel Willumsen, tlf. 32 54 01 77, E-mail: aksel@corfitz.com.

Selskabets medlemmer opfordres til at invitere ægtefælle/samlever samt børn og børnebørn med til det populære arrangement.

Mellem kl. 17.30 og 18.30 er der indskrivning og opstilling til konkurrencen. Kl. 19.15 starter mødet med præsidentens velkomst, smørrebrød, øl, vin og vand. Hertil kommer julehygge, kaffe og kage. Pris for deltagelse er kr. 125 for voksne og kr. 50 for børn under 15 år.

Årskonkurrencen 2015

Der er følgende 6 kategorier i årskonkurrencen:

- 1) Legetøjsfigurer (alle størrelser).
- 2) Enkeltfigur /rytterfigur op til 65mm (runde – flade).
- 3) Enkeltfigur/rytterfigur over 65mm (runde – flade).
- 4) Figurgrupper/vignetter (max. 4 figurer, alle størrelser, runde og flade).
- 5) Dioramaer og opstillinger.
- 6) Fra det hjemlige skatkammer.

Du kan læse mødeprogrammet for Dansk Militaria Forening på Chakotens hjemmeside www.chakoten.dk

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Protector

Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

Bestyrelse Præsident

Hans Chr. Wolter

Violvej 36, 3500 Værløse
Tlf. 4448 4342
wol@newmail.dk

Vicepræsident

Christian Raun

Tlf. 3331 2122
c.raun@webspeed.dk

Kasserer, adresser og adresseændringer

Otto Steen Jensen

Tlf. 4825 1883
jensen.ottosteen@gmail.com

Anvisningssalg

Aksel Willumsen

Tlf. 3254 0177
aksel@corfitz.com

Indmeldelse

Claus Mogensen

editor@eirene.dk

Selskabets hjemmeside

www.chakoten.dk

Tidsskriftet Chakoten

Tidsskriftet udkommer 4 gange årligt og udgives af Dansk Militærhistorisk Selskab

Redaktion

Ansvarshavende redaktør

Henrik Denman

Skovbovængets Allé 28
4000 Roskilde
Tlf. 4632 5352
henrik.denman@mail.dk

Billedredaktør

Claus Mogensen

editor@eirene.dk

Layout og billedbehandling

Finn Hillmose

hillmose@mail.dk

Abonnement

Når man melder sig ind i Selskabet, er abonnement inkluderet.

Kontingent for 2015 er kr. 375,00

Bank reg. nr. 1551 konto 655-4873

CVR-nr. 31148448

Tryk

Rosendahls A/S
6715 Esbjerg N

CHAKOTEN
ISSN 0901-4799

Slaget ved Waterloo 1815

Wellington og Blücher mødes om morgenen den 16. juni 1815 og udveksler synspunkter, inden slaget ved Ligny begynder om eftermiddagen den 16. juni. Maleri af Robert Alexander Hillingford.

Detalje fra slaget ved Ligny den 16. juni. Maleri af Ernest Crofts

Den 15. juni 1815 om aftenen får Hertugen af Wellington under hertuginde af Richmonds bal i Bruxelles orientering af en preussisk officer om, at den franske hær har krydset grænsen ved Charleroi, og at preusserne vil koncentrere deres hær ved Ligny. Malet af Robert Alexander Hillingford.

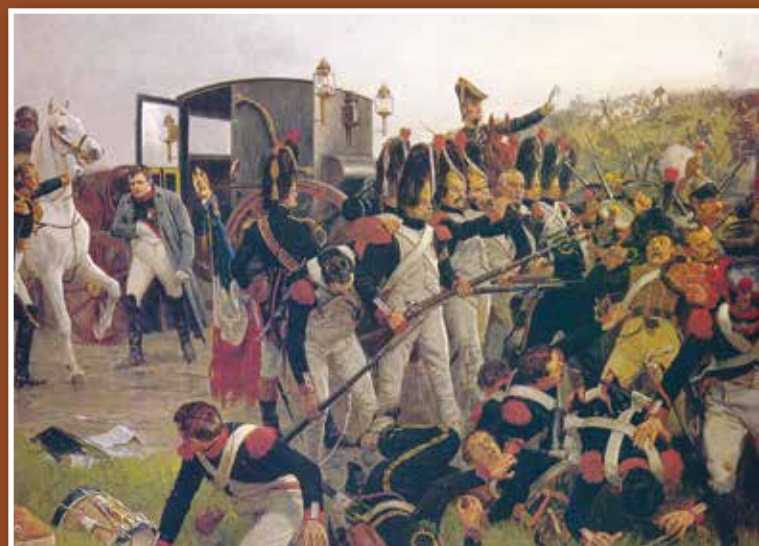

Den 16. juni om eftermiddagen er The Black Watch under hårdt pres fra fransk kavaleri i slaget ved Quatre Bras. Maleri af William Barnes Wollen.

Den gamle garde dør, men overgiver sig aldrig. Napoleon indsætter sin garde, som et sidste forsøg på at vende slaget. Waterloo den 18. juni 1815, maleri af Alexander Averyanov.

Hertugen af Wellington ved Waterloo, Maleri af Robert Alexander Hillingford.

Evening of Waterloo. Slaget er tabt. Napoleon flygter fra slagmarken. Udsnit af maleri af Ernest Crofts.

I år er det 200 år siden, at Napoleon endegyldigt blev slået på slagmarken. Ved slaget ved Ligny den 16. juni slog den franske hær på omkring 68.000 mand en preussisk hær på omkring 84.000 under feltmarskal Blücher, som på trods af nederlaget kunne trække sig intakt tilbage. Franskmændene mistede mellem 8.000 og 12.000 døde og sårede, medens preusserne mistede omkring 12.000 døde og sårede samt 7.000 deserterede. Det var Napoleons sidste sejr, en taktisk sejr men et strategisk nederlag, da det ikke lykkedes at forhindre den preussiske hær i to dage senere ved Waterloo at forene sig med den engelsk-hollandske hær under hertugen af Wellington.

Ligeledes den 16. juni lykkedes det Marskal Ney med omkring 20.000 at forhindre den engelsk-hollandske hær på indledningsvis 8000 mand gradvist stigende til 36.000 at få kontrol med det vigtige vejkryds kaldet Quatre Bras. Begge sider havde mellem 4.000 og 5.000 døde og sårede.

Den 18. juni mødte den franske hær på omkring 73.000 den engelsk-hollandske hær på omkring 67.000 ved Waterloo. Afgørende for udfaldet blev den preussiske hær, der ud på eftermiddagen indfandt sig på slagmarken med omkring 60.000 mand. Resultatet blev, at Napoleon og den franske hær flygtede efterladende sig omkring 25.000 døde og sårede. Den engelsk-hollandske og preussiske hær havde 22.000 døde og sårede.

Claus Mogensen